

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
v dňoch 25.-26. 6. 2014

**Program aktívneho starnutia
hlavného mesta SR Bratislavy
na roky 2014 - 2020**

Predkladateľ:

Milan Ftáčnik v.r.
primátor

Zodpovedný:

Ľubomír Andrassy v.r.
riaditeľ kancelárie primátora

Spracovatelia:

Ing. Bohdan Telgársky v.r.
koordinátor Rady seniorov

Ing. Michal Feik v.r.
poradca primátora

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu
3. Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020
4. Vyhodnotenie pripomienkového konania
5. Výpis zo zasadnutia komisie KaOHP
6. Výpis zo zasadnutia komisie ÚaSPŽP
7. Výpis zo zasadnutia komisie DaIS
8. Výpis zo zasadnutia komisie SVZaRB
9. Výpis zo zasadnutia komisie ŠVaŠ

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy

schvaľuje

Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020.

Dôvodová správa

Program aktívneho starnutia (PAS) hlavného mesta SR Bratislavy si kladie za cieľ pripraviť koncepčný dokument, ktorý má komplexne riešiť situáciu starších ľudí, seniorov a starnúcej populácie vo všeobecnosti. Takýto dokument v súčasnosti neexistuje a rovnako chýba komplexný systém podpory aktivít pre seniorov i rámec pre spoluprácu s organizáciami, ktoré by mohli svojimi aktivitami situáciu ovplyvniť. Spracovať takýto materiál na úrovni hlavného mesta SR Bratislavy by znamenalo posilnenie koncepčného prístupu v strategickom plánovaní mesta.

Cieľom takéhoto programu je nastaviť proces systematických krokov vedúcich k vytvoreniu a zlepšeniu podmienok pre zdravé a aktívne starnutie v hlavnom meste SR Bratislave. Ide pritom však len o rámec a podmienky pre činnosť relevantných subjektov, nie však o podrobnú špecifikáciu aktivít či projektov. Dôležitou úlohou Programu aktívneho starnutia v Bratislave je tiež vnášanie problematiky starnutia do centra pozornosti verejnosti i politickej reprezentácie mesta.

Materiál bol predložený na verejné pripomienkovanie (13.3.2014), uskutočnila sa aj jeho verejná prezentácia a diskusia (22.4.2014). Zároveň zaslaný všetkým relevantným subjektom (Jednota dôchodcov, Centrum ďalšieho vzdelávania, Bratislavské dobrovoľnícke centrum a pod.) ako aj odborným útvarom magistrátu hlavného mesta SR, mestským časťami a vybraným mestským organizáciám. Zoznam zapracovania pripomienok je prílohou tohto materiálu.

Dokument bol prerokovaný v nasledovných komisiách:

- Komisia finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta,
- Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania,
- Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok,
- Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania,
- Komisia územného a strategického plánovania, životného prostredia a výstavby,
- Komisia dopravy a informačných systémov,
- Komisia pre školstvo, vzdelávanie a šport.

Uznesením Mestskej rady hlavného mesta SR Bratislavy č. 1136/2014 zo dňa 12. 06. 2014 Mestská rada hlavného mesta SR Bratislavy odporúča Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy prerokovať Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020.

Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 - 2020

verzia určená na rokovanie Mestského zastupiteľstva

Spracovatelia

Ing. Bohdan Telgársky, koordinátor Rady seniorov Bratislavy

Ing. Michal Feik, poradca primátora

Dátum: 16.6.2014

Verzia 8: zapracovanie pripomienok komisií Mestského zastupiteľstva

Verzia 7: zapracovanie pripomienok verejnosti a pripomienok na verejnej diskusii

Verzia 6: zapracovanie pripomienok z Operatívnej porady primátora

Verzia 5: zapracovanie pripomienok Oddelenia sociálnych vecí

Verzia 4: zapracovanie pripomienok Rady bratislavských seniorov

Verzia 3: zmena štruktúry materiálu na základe pripomienok Operatívnej porady primátora

Verzia 2: zapracovanie pripomienok Rady bratislavských seniorov

Verzia 1: pracovná skupina pre prípravu Programu aktívneho starnutia

Obsah

Časť 1: Východiská a základné princípy	2
1.1 Základné princípy verejných politík vo vzťahu k starším ľuďom	2
1.2 Definícia aktívneho starnutia	3
1.3 Demografický vývoj	4
Časť 2: Ciele.....	5
2.1 Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti.....	5
2.2 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe	5
2.3 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov.....	6
2.4 Obmedzenie rizika chudoby seniorov, rozvoj ekonomicky dostupných sociálnych služieb a podpora rodinného zázemia.....	6
2.5 Bezbariérovosť	7
2.6 Doprava	8
2.7 Bývanie	8
2.8 Bezpečnosť	9
2.9 Životné prostredie a verejné priestory.....	9
2.10 Zapojenie seniorov do občianskeho života, účasť na rozvoji mesta	9
2.11 Zapojenie do kultúrnych, pohybových a iných aktivít na území mesta	10
2.12 Dostupnosť informácií pre seniorov a vzdelávanie.....	10
Časť 3: Opatrenia.....	12
3.1 Ochrana ľudských práv a podpora aktívnej nezávislosti.....	12
3.2 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe	12
3.3 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov.....	13
3.4 Obmedzenie rizika chudoby, rozvoj ekonomicky dostupných sociálnych služieb	14
3.5 Podpora rodinám so seniormi a opatrovateľkám.....	14
3.6 Bezbariérovosť	14
3.7 Doprava	15
3.8 Bývanie	16
3.9 Bezpečnosť	16
3.10 Životné prostredie a verejné priestory.....	16
3.11 Zapojenie seniorov do občianskeho života, účasť na rozvoji mesta.....	17
3.12 Zapojenie do kultúrnych, vzdelávacích, pohybových a iných aktivít na území mesta.....	17
Časť 4: Akčný plán opatrení na roky 2014 - 2015	19
4.1 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe	19
4.2 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov.....	19
4.4 Doprava	20
4.5 Bývanie	21
4.6 Bezpečnosť	21
4.7 Životné prostredie a verejné priestory.....	21
4.8 Zapojenie do kultúrnych, vzdelávacích, pohybových a iných aktivít	22
Časť 5: Prílohy	24
Príloha č. 1 – Použitá literatúra	24
Príloha č. 2 – Zľavy pre dôchodcov v hlavnom meste SR Bratislavy	25
Príloha č. 3 – Rámcové vyčíslenie finančných dopadov	28

Návrh uznesenia

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy

A) schvaľuje

1. Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020.

B) žiada

primátora hlavného mesta SR Bratislavy

1. *jeden krát ročne predkladať Mestskému zastupiteľstvu správu o plnení Programu aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2014-2020,*

Termín: 30.6.

2. primátora hlavného mesta každoročne v návrhu rozpočtu zohľadňovať opatrenia Programu aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na rok 2014-2020.

Termín: 15.12.

Úvod

Plnohodnotné zapojenie starších ľudí do života v meste je pre Bratislavu mimoriadne dôležitá téma. To nie len preto, že počet seniorov rastie, ale najmä preto, že Hlavné mesto SR Bratislava má záujem plnohodnotne zapojiť staršiu generáciu do diania v meste a zabezpečiť vysokú kvalitu ich života. Program aktívneho starnutia je dokument, ktorý nadväzuje na *Národný program aktívneho starnutia na roky 2014-2020*. Ten 4. decembra 2013 schválila vláda Slovenskej republiky a prostredníctvom neho sa Slovensko hlási k problematike aktívneho starnutia ako k politickej prioritě v celej jej komplexnosti.

Ide o nový programový dokument zameraný na podporu ľudských práv starších osôb cestou ich aktivizácie prostredníctvom verejných podporných politík. Nejde pritom len o politiky v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti starších ľudí, ale aj o politiky v oblasti podpory ich celoživotného vzdelávania, občianskych a sociálnych aktivít mimo formálneho trhu práce, podpory ich nezávislosti, dôstojnosti, ekonomickej a sociálnej bezpečnosti, vrátane ochrany pred zlým zaobchádzaním vo všetkých spoločenských sférach a vzťahoch.

Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy má ambíciu byť koncepčným dokumentom, ktorý má komplexne riešiť situáciu starších ľudí, seniorov a starnúcej populácie vo všeobecnosti. Takýto dokument v súčasnosti neexistuje a rovnako chýba komplexný systém podpory aktivít pre seniorov i rámec pre spoluprácu s organizáciami, ktoré by mohli svojimi aktivitami situáciu ovplyvniť. Spracovať takýto materiál na úrovni hlavného mesta SR Bratislavy znamená posilnenie koncepčného prístupu v strategickom plánovaní mesta. Pre účely tohto dokumentu boli seniori definovaní ako osoby vo veku 50 rokov a staršie. Program aktívneho starnutia sa týka predovšetkým súčasných seniorov a osôb, ktoré dosiahnu seniorsky vek v blízkej budúcnosti.

Cieľom tohto programu je nastaviť proces systematických krokov. Tie povedú k vytvoreniu a zlepšeniu podmienok pre zdravé a aktívne starnutie v hlavnom meste SR Bratislave. Dokument stanovuje rámec a podmienky pre činnosť všetkých zainteresovaných subjektov a vytvára priestor na prípravu konkrétnych aktivít a projektov.

Program aktívneho starnutia je otvorený dokument, ktorý je možné priebežne meniť a dopĺňať na základe pripomienok a skúseností odbornej aj laickej verejnosti.

Časť 1: Východiská a základné princípy

1.1 Základné princípy verejných politík vo vzťahu k starším ľuďom

Medzi základné princípy verejných politík vo vzťahu k starším ľuďom môžeme zaradiť nasledovné princípy:

Princíp zamestnanosti – podporuje právo starších ľudí pracovať a mať príjem zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti aj po dovŕšení dôchodkového veku. V rámci reštrukturalizácie ekonomiky bude potrebné vytvárať pracovné pozície vhodné pre seniorov¹, ktoré okrem vzdelania a životných skúseností zohľadnia aj celkový zdravotný stav starších ľudí. Zamestnanosť vo vyššom veku umožní seniorom vytvoriť, resp. neprerušit dôležité sociálne kontakty; je prostriedkom na elimináciu osamelosti starších ľudí a zabráni ich vylúčeniu zo spoločnosti ako nepotrebných jedincov alebo jedincov, ktorí sú spoločnosti na príťaž.

Princíp flexibility – podporuje právo starších ľudí zostať užitočnými aj po dovŕšení dôchodkového veku-buď ako zamestnanci na skratený pracovný úväzok (flexibilne podľa potrieb zamestnávateľov) v profesiách vhodných pre vyšší vek, alebo ako dobrovoľníci v konkrétnych komunitách. Vzhľadom na to, že jedine aktívne starnutie umožní ľuďom zachovať si kontrolu nad vlastným životom tak dlho, ako to bude možné, je povinnosťou štátu motivovať svojich obyvateľov starnúť aktívne.

Princíp nezávislosti – preferuje aktívny spôsob života ako protiváhu pasívneho starnutia založeného výlučne na nároku na si benefitov bez snahy zostať užitočným. Hoci starnutie je vo všeobecnosti sprevádzané zhoršením zdravotného stavu, niekedy aj malé zmeny môžu pozitívne ovplyvniť život ľudí vo vyššom veku trpiacich rôznymi ochoreniami. Princíp nezávislosti o. i. znamená umožniť starším ľuďom čo najdlhšie zotrvať v prirodzenom domácom prostredí. Je preto potrebné pamätať na starnutie populácie pri výstavbe bezpečného bezbariérového bývania, pri rozvíjaní moderných sociálnych služieb, zabezpečení ich dostupnosti a koncepčne budovať systém sociálnej ochrany starších ľudí.

Princíp sebarealizácie – motivuje ľudí starnúť aktívne oveľa skôr ako v dôchodkovom veku cieľavedomou výchovou v školách, podporou celoživotného vzdelávania, jeho dostupnosťou, uľahčením prístupu k novým technológiám a zabezpečením odbornej prípravy v oblasti ich využívania, ktorá bude zohľadňovať špecifiká vyššieho veku. Je potrebné podporiť dobrovoľníctvo, ktoré v našich podmienkach predstavuje nedostatočne využívané možnosti na zapojenie starších ľudí do spoločenského života, pri hľadaní ich vlastnej užitočnosti a zmyslu života v jeho rôznych fázach.

Princíp rovnakého zaobchádzania – ustanovuje zákaz diskriminácie na základe veku nielen v prístupe k práci a odmene za prácu, ale aj celkovo vo verejnom živote. Je potrebné vytvoriť také mechanizmy na podporu sebavedomia starších ľudí, ktoré znížia ich obavy zo straty zamestnania a vylúčenia zo spoločnosti. V spoločnosti preferovaný „kult mladosti“ je potrebné postupne nahrádzať vyváženým vzťahom medzi mladými a staršími členmi

1 V celom dokumente sa pod pojmom senior myslia seniori a seniorky, bez ohľadu na pohlavie.

spoločnosti. Cieľom je vytvoriť spoločnosť priateľskú ku všetkým vekovým kategóriám, čo je však možné len zásadnou zmenou obrazu starších ľudí a prístupu k nim.

Princíp solidarity – podporuje myšlienku, že aj starí boli niekedy mladí a mladí budú raz starí. Vytvoriť spoločnosť priateľskú ku všetkým vekovým kategóriám znamená neposudzovať ľudí iba podľa ich ekonomického prínosu. Je potrebné osvetou dosiahnuť obrat v prístupe k starším ľuďom, aby dostali podporu a cítili úctu aj v čase, keď sú zo zdravotných alebo iných dôvodov odkázaní na pomoc a podporu.

Princíp účasti na správe vecí verejných – podporuje právo starších ľudí uplatňovať svoj vplyv pri rozhodovaní o smerovaní a rozvoji krajiny, regiónu alebo komunity využívaním nadobudnutých vedomostí v rôznych hnutiach, spolkoch a združeniach obhajujúcich práva starších ľudí.

Princíp starostlivosti – priznáva starším ľuďom právo na pomoc členov rodiny a spoločnosti pri realizácii ich potrieb, na prístup k zdravotnej starostlivosti, k sociálnym službám a k službám právnej pomoci. V dôsledku starnutia populácie bude potrebné reštrukturalizovať ekonomiku aj z dôvodu prispôbovania výroby tovarov a poskytovania služieb potrebám starších ľudí.

Princíp dôstojnosti - zahŕňa ochranu starších ľudí pred vykorisťovaním a fyzickým alebo duševným zneužívaním a týraním, potrebu slušného zaobchádzania a potrebu hodnotiť ľudský život v jeho celistvosti.

Princíp rodovej rovnosti – posilňuje význam dôstojnosti človeka bez ohľadu na pohlavie a rozdielne poslanie mužov a žien v spoločnosti; je potrebné prihliadať naň aj pri aktívnom starnutí, ktoré musí v rovnakej miere zohľadňovať špecifické potreby obidvoch pohlaví vyplývajúce z vyššieho veku.

1.2 Definícia aktívneho starnutia

Pojem aktívneho starnutia sa v rôznych dokumentoch rozlišuje a tak pre tento dokument bola vzatá táto definícia:

„Aktívne starnutie znamená plnohodnotné prežívanie života aj vo vyššom veku, zodpovedný prístup k zdraviu, život v bezpečí a dôstojnosti a s možnosťou zúčastniť sa diania v spoločnosti.“

Týka sa to celej spoločnosti, všetkých vekových skupín. Nielenže rastie podiel seniorov na celkovom počte obyvateľov a spoločnosť musí reagovať na túto novú situáciu, ale v budúcnosti sa bude osobne dotýkať i stávajúcich vekovo mladších vekových skupín. Aktívne starnutie je prostriedkom zamedzenia izolácie (vylúčenia) obyvateľov vyššieho veku zo spoločnosti, čím sa posilňuje medzi generačná integrácia a solidarita.

Aktívne starnutie je prostriedkom integrácie seniorov do spoločnosti na všetkých úrovniach: ako občan, obyvateľ danej mestskej časti, obyvateľ Bratislavy, účastník ekonomických, kultúrnych a iných aktivít až po aktivity rodinného charakteru.

1.3 Demografický vývoj

Priemerný vek obyvateľov Bratislavy sa blíži k číslu 42. Nad 65 rokov má už takmer 15 percent obyvateľov hlavného mesta. V Bratislave podľa údajov z roku 2011 žije cca 130 tisíc seniorov nad 55 rokov (viac ako 1600 nad 90 rokov). Najviac seniorov majú okresy Bratislava I, III a II, Petržalka je najmladšia. Podľa odhadov bude Bratislava čoskoro ešte výrazne staršia. Do roku 2025 vzrastie v Bratislave počet seniorov na sto obyvateľov ešte o polovicu, v Petržalke, ktorá má dnes najmenej seniorov z celého mesta, až trojnásobne. Absolútny počet obyvateľov v dôchodkovom veku sa do roku 2025 zdvojnásobí. Počet ľudí starších ako 85 rokov stúpne o 80 percent.

Územie	Počet obyvateľov spolu k 31.12.2011	Seniori										Spolu
		55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100+	
Staré Mesto	38788	3262	3027	2247	1517	1241	1454	995	316	58	3	14120
Podunajské Biskupice	20844	1575	1819	1232	658	417	289	125	40	9	0	6164
Ružinov	69017	4399	3671	3628	3933	3256	2366	1203	285	59	5	22805
Vrakuňa	19275	1469	1492	816	462	285	188	124	40	4	0	4880
Nové Mesto	36526	2586	2304	1824	1355	1465	1367	773	184	41	1	11900
Rača	19814	1668	1463	1052	772	667	574	332	76	25	3	6632
Vajnory	5130	381	382	195	177	106	85	49	6	0	0	1381
Devínska Nová Ves	15655	974	650	441	295	220	135	63	14	0	1	2793
Dúbravka	32751	2006	2898	2463	1540	1007	727	399	114	12	1	11167
Karlova Ves	32879	1829	1553	1584	1277	804	525	257	58	8	3	7898
Devín	1118	87	88	55	40	31	22	19	2	0	0	344
Lamač	6745	442	802	516	302	207	198	119	47	6	1	2640
Záhorská Bystrica	3503	232	223	149	124	87	64	25	5	0	0	909
Čunovo	1014	68	73	48	45	21	22	15	5	0	0	297
Jarovce	1479	130	99	60	50	31	31	19	4	0	0	424
Petržalka	105763	13312	8528	3540	1862	1170	937	523	148	10	3	30033
Rusovce	2891	229	170	106	95	70	29	24	4	1	0	728
SPOLU	413192	34649	29242	19956	14504	11085	9013	5064	1348	233	21	125115

Tabuľka: Štruktúra obyvateľstva v Bratislave podľa veku. Zdroj: Štatistický úrad SR

To vytvára tlak na rozvoj sociálnych služieb. Odborníci však tvrdia, že rovnako dôležitá by mala byť aj snaha udržať seniorov čo najdlhšie fit. K tomu smeruje aj nový obsah sociálnej politiky hlavného mesta, ktorá sa celý rok systematicky sústreďuje na rozvoj kvality života seniorov v Bratislave. Aj preto na jej pôde už tretí rok pôsobí Rada seniorov hlavného mesta SR Bratislavy. Je stálym poradným orgánom primátora v otázkach postavenia seniorov a dáva priestor novému a modernému pohľadu mesta na potreby staršej generácie a skvalitnenie jej života.

Časť 2: Ciele

2.1 Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a bezpečnosti

Vychádzajúc z právneho poriadku Slovenskej republiky a medzinárodných zmlúv na ochranu ľudských práv, ktorými je viazaná, majú seniori rovnaké právo na rešpekt a dôstojnosť ako ostatné skupiny obyvateľstva. Patria pritom však medzi najzraniteľnejšie skupiny v spoločnosti, stretávajú sa so zhoršeným prístupom k svojim právam, čelia zlému zaobchádzaniu, či sú vystavení protiprávnym konaniam. Aby bolo dodržiavanie ľudských práv účinné, musia starší ľudia svoje práva a ich vymožiteľnosť poznať a rozoznať ich porušovanie. Preto sa žiada zvýšiť ich povedomie ale prekonať aj diskrimináciu a stereotypy naviazané na seniorský vek v spoločnosti. Odstránenie všetkých foriem násilia a diskriminácie starších ľudí je preto zásadnou požiadavkou i pri zabezpečovaní a poskytovaní ich sociálnej ochrany a podpory v bezpečnostnej politike mesta.

Ciele:

- 2.1.1 **Právna ochrana seniorov**, najmä ako spotrebiteľov, ktorí sú osobitne zraniteľnou skupinou.
- 2.1.2 **Zvyšovanie bezpečnosti života**, zdravia a majetku starších ľudí. Vytvárať priestor pre elimináciu násilia, zneužívania a zlého zaobchádzania so seniormi.

2.2 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe

Kvalita zdravia závisí od viacerých faktorov, z ktorých je zdravotná starostlivosť len jedným z nich. Kvalita zdravia sa odvíja aj od politických, ekonomických, sociálnokultúrnych faktorov, životného prostredia ako aj od zodpovednosti jednotlivca za svoje zdravie. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) najviac ovplyvniteľné možnosti kvality zdravia jednotlivca je **prevencia**, ktorá predstavuje váhu až 40 percent. Tvorba podmienok pre aktívne starnutie seniorov v podmienkach mesta Bratislavy je bezprostredne spätá práve s ňou. Dôraz kladie na rozvoj preventívnych aktivít ochrany zdravia, ktoré zabezpečuje napr. aj prostredníctvom Kancelárie Zdravé mesto.

Prieskumy a následne spracované štatistiky poukazujú na nepriaznivý trend charakterizovaný narastajúcimi negatívnymi účinkami dlhotrvajúcich chorôb už pri vstupe človeka do veku staroby. Ich prejav narastá so zvyšujúcim sa vekom. Tak vo veku 45 – 59 rokov ich pociťovalo 68 % ľudí, vo veku 60 – 74 rokov to bolo 90,6 % a vo veku 75 – 89 rokov to už bolo 96,2 %. Štatistiky súčasne ukazujú, že so stúpajúcim vekom seniora narastajú výdavky na udržiavanie zdravia a zároveň aj na nedostatok geriatrických lôžok, ambulancií i lekárov v sieti verejného zdravotníctva v obvodoch hlavného mesta SR Bratislavy v súlade s nárastom obyvateľstva.

Ciele:

- 2.2.1 Včasnou prevenciou, pravidelnými zdravotnými prehliadkami a následnou účinnou terapiou predchádzať vzniku a rozvinutiu ochorení u seniorov. Zvyšovať účasť seniorov na tejto prevencii, motivovať ich k ochrane vlastného zdravia a prehlbovať komunikáciu s lekármi prvého kontaktu.

- 2.2.2 Podporovať **aktívne starnutie**, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

2.3 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov

Do skupiny seniorov (na účely tohto dokumentu ľudí vo veku 50 rokov a starších) patria:

- ľudia v preddôchodkovom produktívnom veku; pre väčšinu z nich predstavuje platená práca jediný nevyhnutný alebo hlavný zdroj dôstojného živobytia,
- ľudia v dôchodkovom veku

Vysoký počet dlhodobo nezamestnaných ľudí starších ako 50 rokov svedčí o tom, že keď človek vo vyššom veku príde o prácu, často má veľký problém nájsť si nové zamestnanie a stáva sa dlhodobo nezamestnaným. Zvýšenie dôchodkového veku nie je sprevádzané adekvátnym udrжанím a tvorbou nových pracovných miest. Na druhej strane zamestnávateľa nevyužívajú dostatočne aktívne opatrenia na trhu práce stanovené zákonom na podporu zamestnania nezamestnaných občanov.

Niektorí seniori v dôchodkovom veku chcú tiež pracovať, či už preto, že ich dôchodok je príliš nízky na to, aby prežili, alebo preto, že si chcú zachovať dosiahnutú životnú úroveň alebo z dôvodu vlastnej seberealizácie. Každý človek má právo pracovať, dokiaľ môže a chce. Významným nástrojom na dosiahnutie vyššej zamestnateľnosti a zamestnanosti seniorov, vyššej kultúry práce a zníženia nezamestnanosti seniorov je vekový manažment.

Ciele :

- 2.3.1 Zvyšovať šancu seniorov v produktívnom veku zamestnať sa prostredníctvom zvyšovania ich vzdelania, informovanosti a podporou ich aktívneho prístupu k životu. Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k zníženiu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.
- 2.3.2 Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k zníženiu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.

2.4 Obmedzenie rizika chudoby seniorov, rozvoj ekonomicky dostupných sociálnych služieb a podpora rodinného zázemia

Aktívne starnutie je podmienené popri dostupnej zdravotnej starostlivosti aj materiálnym zabezpečením a dostupnými sociálnymi službami. Základným zdrojom príjmov seniorov je starobný dôchodok. Pritom 40% z nich z celkového ich počtu má dôchodok nižší ako 300 €, pričom najnižší dôchodok je vo výške len 175 €. Táto uvedená časť je značne ohrozená rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia. Súčasne je takto ohrozená aj možnosť jej aktívneho starnutia. Tým, ktorí sa ocitli v hmotnej núdzi, je štátom poskytovaná základná pomoc (ak spĺňajú stanovené podmienky) a v prípade preukázateľnej potreby sú poskytované ešte aj špecifické príplatky (na bývanie, zdravotnú starostlivosť).

V seniorskom veku začnú ubúdať sily, a problémom sa stávajú aj bežné denné úkony. Keď tento problém už rodina nedokáže zabezpečiť vlastnými silami, je možné sa obrátiť na mestskú časť a požiadať o opatrovateľskú službu. Existujú možnosti podpory pre rodiny so seniormi ako napríklad využitie kompenzácií sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného

postihnúť, odľahčovacej služby pre rodinného príslušníka alebo inú fyzickú osobu, ktorá opatruje osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ale aj služby monitorovania a signalizácie potreby pomoci v prirodzenom sociálnom prostredí. Dôležitá je podpora rodinného prostredia, starostlivosť a služby v poslednej fáze života a dôstojný odchod starých ľudí z neho.

Všetky tieto podporné sociálne služby a služby s použitím telekomunikačných technológií poskytujú predovšetkým mestské časti Bratislavy, hlavné mesto a neziskové organizácie, ktoré sú zriaďovateľmi pobytových sociálnych služieb. Za dôležitý aspekt považujeme zvyšovanie informovanosti seniorov o druhoch a formách poskytovaných sociálnych služieb hlavným mestom a mestskými časťami.

Ciele:

- 2.4.1 Znižovať stav ohrozenia chudobou, napríklad aj formou komunitných aktivít.
- 2.4.2 Zvyšovať právnu informovanosť seniorov pri predkladaní sociálnych požiadaviek a ich správneho dokumentovania.
- 2.4.3 Podporovať rozvoj terénnej sociálnej služby pre zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.
- 2.4.4 Vytvárať možnosti pobytu v sociálnych zariadeniach v súvislosti s narastajúcim podielom seniorov na celkovej počte obyvateľov Bratislavy. Znižovať čakaciu dobu na prijatie.
- 2.4.5 Skvalitňovať a ďalej rozširovať služby zohľadňujúce dôstojný odchod zo života. Vytvárať podmienky pre zakladanie nových pohrebných miest a budovaním urnových stien v jestvujúcich využiť možné priestory pre pochovávanie blízkych v mieste bydliska (dedovizeň, prímestské cintoríny). Zároveň vytvárať nové bezbariérové urnové haje.

2.5 Bezbariérovosť

Bratislava sa v posledných rokoch intenzívne rozvíja a v meste pribudlo množstvo stavieb, cestných komunikácií a iných objektov. Výstavba často krát priniesla nekonceptné riešenia, pri ktorých sa nemyslelo na obyvateľov, ktorí sú nejakým spôsobom vďaka svojmu statusu alebo zdravotnému stavu znevýhodnení – sú to nielen starší ľudia, ale aj zdravotne postihnutí, nevidiaci, rodičia s kočíkmi alebo vo všeobecnosti chodci a cyklisti. V meste sa nachádza množstvo stavebných riešení, ktoré týmto skupinám ľudí sťažuje pohyb po meste aj vo verejných budovách – schody, obrubníky, stĺpy verejného osvetlenia a reklamné nosiče uprostred chodníkov, parkujúce vozidlá a pod.

Ciel:

- 2.5.1 Zvýšiť podiel bezbariérových stavebných riešení v meste a vo verejných budovách.
- 2.5.2 Upraviť chodníky, cestnú svetelnú signalizáciu, priechody pre chodcov a križovatky v prospech bezpečného a komfortného prechodu starších chodcov.

2.6 Doprava

Dostupnosť dopravnej infraštruktúry a dopravných prostriedkov nie je v súčasnosti pre osoby s obmedzenou mobilitou a orientáciou, kam patria aj starší ľudia, zabezpečená v dostatočnej miere, čo tejto skupine osôb neumožňuje plnohodnotne využívať verejnú dopravu ani sa aktívne zapájať do života v meste. Problémom v tejto oblasti je najmä nízka úroveň dostupnosti dopravnej infraštruktúry (nedostatočný počet bezbariérových prístupov) a absencia nízkopodlažnosti dopravných prostriedkov, ktorá by uľahčovala nástup a výstup starším ľuďom so zníženou mobilitou do vozidla.

Sťažená dostupnosť služieb verejnej dopravy priamo vplýva aj na ďalšie oblasti života starších ľudí, nakoľko doprava vo svojej podstate predstavuje len prostriedok, ktorý pomáha napĺňať občanom iné činnosti (aktivity) ich každodenného života - dochádzka do zamestnania, na úrady, na kultúrne podujatia, do zariadení zdravotnej starostlivosti, sociálnych služieb, za rodinou, rekreáciou a pod. Sťažený prístup k doprave vytvára bariéry pri aktívnom zapájaní starších ľudí do života spoločnosti a zároveň prispieva k ich vylúčeniu bez možnosti adekvátneho uplatnenia ich poznatkov a skúseností v prospech spoločnosti.

Ciele:

- 2.6.1. Pri obnove vozového parku zabezpečovať nízko podlažné vozidlá, primerane upravovať zastávky pre zvýšenie komfortu nastupovania.
- 2.6.2. Zachovať zľavy pre seniorov v MHD, zvýšiť úctu ostatných cestujúcich k starším ľuďom.
- 2.6.3. V koncepcii pešieho pohybu riešiť aj bezpečnosť cestných komunikácií a komunikačných chodníkov pre seniorov.

2.7 Bývanie

Dôstojné bývanie je základnou životnou potrebou a nedostatky v tejto oblasti znižujú kvalitu ľudského života.

Cieľ:

- 2.7.1. Vytvoriť program výstavby nájomných bytov na riešenie bytovej situácie pre sociálne ohrozené skupiny, vrátane starších ľudí.

2.8 Bezpečnosť

Odstránenie všetkých foriem násilia a diskriminácie starších ľudí je zásadnou požiadavkou i pri zabezpečovaní a poskytovaní sociálnej ochrany a podpory starších ľudí. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi má mnoho podôb (napr. fyzické, psychologické, emocionálne, finančné).

Cieľ:

- 2.8.1 Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom.

2.9 Životné prostredie a verejné priestory

Kvalita životného prostredia je významným parametrom, ktorý ovplyvňuje kvalitu života v meste. Týka sa to nielen seniorov, ale aj všetkých obyvateľov. Intenzívny rozvoj mesta sa negatívne prejavuje práve v znižovaní kvality životného prostredia – škodlivé emisie z dopravy, hluk, ubúdanie zelených plôch, zvyšovanie priemernej teploty v meste a pod.

Ciele:

- 2.9.1 Zlepšovať kvalitu životného prostredia, zvyšovať podiel zelene a zelených plôch v meste ako ochranu pred emisiami, prachom a nadmerným slnečným žiarením ako prostriedkov na znižovania rizika chorôb seniorov spôsobených zlým životným prostredím.
- 2.9.2 Zvyšovať kvalitu verejných priestorov v meste (chodníky, pešie koridory, lavičky, zeleň, tieň a pod.) s cieľom intenzívnejšie pokračovať vo vytváraní relaxačných zón, kde môžu seniori tráviť voľný čas bez toho, aby boli ohrozovaní negatívnymi vplyvmi životného prostredia ako napríklad hluk, doprava, škodlivé emisie a pod.

2.10 Zapojenie seniorov do občianskeho života, účasť na rozvoji mesta

Účasť občanov na rozvoji mesta vrátane ich zapojenia do rozhodovacích procesov je jedným zo základných princípov demokratickej spoločnosti. Osobitne veľkým prínosom k skvalitneniu rozhodovania o živote a ďalšom rozvoji mesta môže byť zapojenie seniorov s bohatými životnými skúsenosťami a znalosťami do rozhodovacieho procesu.

Podpora dobrovoľníctva je jedným z prostriedkov stratégie na elimináciu ohrozenia vyplývajúceho pre starších ľudí zo sociálnej izolácie. Inštitút dobrovoľníctva rovnako prispieva k zvýšeniu kvality života ľudí, ktorí potrebujú podporu, pomoc či starostlivosť

Ciele:

- 2.10.1 Vytvorenie spoločnosti priateľskej ku všetkým vekovým skupinám, v ktorej budú mať aj starší ľudia vytvorené podmienky na dôstojný aktívny život bez diskriminácie.
- 2.10.2. Využitie potenciálu starších ľudí v záujme vytvorenia medzi generačne súdržnej a vekovo integrovanej spoločnosti, aj cez poradné orgány mesta.
- 2.10.3. Riešiť osamelosť seniorov, ponukou aktivít mesta a mestských častí.

- 2.10.4 Medzi generačnú súdržnosť podporiť spoluprácou seniorov, denných centier, seniorov pri miestnych úradoch a seniorských organizácií s dobrovoľníckymi centrami v meste.

2.11 Zapojenie do kultúrnych, pohybových a iných aktivít na území mesta

Kultúra vo všetkých jej oblastiach (slovesná, hudobná, výtvarná, telesná pohybová kultúra) predstavuje a súčasne aj poskytuje široký priestor pre aktívne starnutie a to tak aktívnou ako aj pasívnou formou účasti seniorov. K tomu hlavné mesto SR Bratislavy svojou danosťou a množstvom kultúrnych ustanovizní má priaznivé podmienky a to nielen centrum, ale aj jednotlivé mestské časti.

Rovnako dôležitý je pre aktívny život seniorov pohyb. Pohybové aktivity seniorov svojim spôsobom predstavujú prínos pre udržiavanie zdravia a kvalitu života, pôsobia proti procesu starnutia. Súčasne však je nutné pri nich rešpektovať značnú diferencovanosť danú stavom a mierou fyzického a psychického opotrebenia organizmu.

Ciele:

- 2.11.1 Vytvárať podmienky pre aktívnu kultúru seniorov, zapojenie sa do kultúrneho diania Bratislavy a spoznávanie historických pamiatok.
- 2.11.2 Vytvárať podmienky pre pohybové aktivity seniorov, ako cestu k upevňovaniu zdravia.

2.12 Dostupnosť informácií pre seniorov a vzdelávanie

Informácia zvyšuje stupeň nášho poznania. Úloha informácií v súčasnom svete nadobúda dramaticky na význame. Presadzujú sa názory, že žijeme na začiatku rozvoja globálnej informačnej spoločnosti. Je zrejmé, že informácie sa stávajú kľúčovým zdrojom rozvoja spoločenského života v globálnom meradle. Informácie musia ísť vhodne zvoleným komunikačným kanálom. Mediálne informácie taktiež zvyšujú stupeň poznania. Dostupnosť zdrojov pre ich využívanie v prípade seniorov je však limitovaná ich finančnými možnosťami.

Potreba celoživotného vzdelávania je pre seniorský vek dôležitou aktivačnou zložkou plnohodnotného života. Veľmi dôležité je zvyšovať gramotnosť v oblasti informačných technológií seniorov. Vzdelávanie seniorov je nutné vnímať ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj v období po ukončení profesijného života. Opäť zdôrazňujeme nízke finančné možnosti starších ľudí. Podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov celoživotné vzdelávanie sú všetky aktivity, ktoré sa uskutočňujú v priebehu života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a schopnosti.

Ciele:

- 2.12.1 Zvýšiť dostupnosť informácií pre seniorov vo všetkých komunikačných kanáloch (TV, noviny, Internet).
- 2.12.2 V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na celoživotné vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života.
- 2.12.3 Naučiť ich pracovať s informačnými technológiami a s príchodom nových, ďalej rozvíjať ich technologické zručnosti.

Časť 3: Opatrenia

3.1 Ochrana ľudských práv a podpora aktívnej nezávislosti

Opatrenie (3.1.1)

Organizovať regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie. Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v novinách a po dohode aj v médiách mestských častí. Využiť pre tieto ciele denné centrá seniorov formou akadémií vzdelávania. Seniorom v zariadeniach sociálnych služieb organizovať besedy na túto tému aj v rámci dobrovoľníckych aktivít.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, JDS, seniorské organizácie

Opatrenie (3.1.2)

V zariadeniach sociálnych služieb klásť dôraz na ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb. Problematike diskriminácie a šikanovania, zlého zaobchádzania sa venovať aj prostredníctvom praktických výučbových seminárov a školení. Posilniť v zariadeniach kontrolu a zlepšovať psychologické schopnosti a zručnosti sociálnych zamestnancov identifikovať tieto javy a včasným zásahom im predchádzať.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Opatrenie (3.1.3)

Pokračovať v realizácii preventívnych projektov a mediálnych, komunikačných aktivít zameraných na bezpečnosť, ochranu zdravia a majetku seniorov.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, JDS, seniorské organizácie

Opatrenie (3.1.4)

Zriadiť seniorskú linku pomoci, ktorá by poskytovala informácie na riešenie konkrétnych situácií starších ľudí a v prípade potreby by bola schopná organizovať konkrétnu pomoc alebo upozorniť na bežiacie podporné programy.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, JDS, seniorské organizácie, Bratislavské dobrovoľnícke centrum

3.2 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe

Opatrenie (3.2.1)

Podporovať v rámci vzdelávacích cyklov zdravý štýl života seniorov, rozvíjať myšlienku aktívnej prevencie zdravia jednotlivcov a propagovať účasť seniorov na bezplatných zdravotných prehliadkach.

Gestor: Kancelária Zdravé mesto

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, seniorské organizácie

Opatrenie (3.2.2)

Iniciovať návrh na zvýšenie počtu geriatrických ambulancií s plnými úväzkami lekárskeho miest a zvýšenie lôžok v sieti verejného zdravotníctva v obvode hlavného mesta SR Bratislavy v súlade s nárastom obyvateľstva (65+ v intenciách odporúčaní WHO). V súčinnosti s BSK nastoliť požiadavku zmeny legislatívnych noratívov, parametrov doteraz určujúcich sieť zdravotníckych zariadení podľa ukazovateľa 10 000 obyvateľov stredného veku na jedno miesto v súčasnosti. Nariadenie vlády SR č.640 /2008 Z.z. a č.274/2011 Z.z. verejnej minimálnej siete poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti) nezohľadňuje štruktúru seniorského veku a ani vyššiu koncentráciu seniorov v aglomerácii mesta

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: BSK, starostovia MČ, poslanci NR SR, Úrad verejného zdravotníctva

Opatrenie (3.2.3)

Požadovať a kontrolovať pravidelné zverejňovanie informácií o spoplatňovaní jednotlivých výkonov v zdravotníckych zariadeniach a ambulanciách na základe zoznamu Bratislavského samosprávneho kraja.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: BSK, starostovia MČ, Regionálny úrad verejného zdravotníctva

Opatrenie (3.2.4)

Podporiť aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov budovaním senior fit parkov. Naďalej poskytovať zľavy do mestských športových zariadení, zaraďovať bezplatné cvičenia pre seniorov a vytvárať podmienky (administratívne i zákonné) pre využívanie priestorov v doobedňajších hodinách nevyužitých športovísk a klubov detí a mládeže v pôsobnosti hl. mesta.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

3.3 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov

Opatrenie (3.3.1)

Spolupracovať s MPSVR SR pri vytvorení zásad a pravidiel *vekového manažmentu* vrátane systému auditu ich aplikácie, pri osvetovej a informačnej kampani a propagácii. Pre verejnú správu budú mať tieto zásady noratívny charakter, pre súkromnú sféru budú odporúčané.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, starostovia MČ, AZZZ SR, RÚVZ Bratislava, KOZ SR, BSK, ZMOS, ÚMOS, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie

Termín: 2016

Opatrenie (3.3.2)

Prezentovať a prediskutovať zásady a pravidlá vekového manažmentu v rámci pravidelne organizovaných bratislavských seminárov o zodpovednom podnikaní. Tieto zásady aplikovať v praxi. Ako ďalšiu tému seminárov o zodpovednom podnikaní zaradiť tému o „striebornej ekonomike“ (produkty a služby pre seniorov).

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, JDS, seniorské organizácie, zamestnávateľské a odborové organizácie, mestské organizácie

3.4 Obmedzenie rizika chudoby, rozvoj ekonomicky dostupných sociálnych služieb

Opatrenie (3.4.1)

Zvyšovať úroveň a dostupnosť poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (3.4.2)

Zvyšovať kapacity sociálnych zariadení rekonštrukciou, modernizovať ich technickú infraštruktúru v nadväznosti na Komunitný plán sociálnych služieb hl. m. Bratislavy.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (3.4.3)

Zaradiť ako trvalú súčasť kontroly realizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb.

Gestor: primátor

Opatrenie (3.4.4)

Iniciovať vznik Sociálnych výdajní v tých mestských častiach, kde chýbajúca situácia chudoby si to vyžaduje.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

3.5 Podpora rodinám so seniormi a opatrovatel'kám

Opatrenie (3.5.1)

Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí rozvojom terénnej sociálnej služby a pritom reagovať na vývoj potreby potenciálnych prijímateľov.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

3.6 Bezbariérovosť

Opatrenie (3.6.1.)

Pri posudzovaní investičných projektov venovať zvýšenú pozornosť bezbariérovým riešeniam (šikmé plošiny, eliminácia prekážok na chodníkoch, nábežné hrany namiesto obrubníkov, zábradlia a pod.)

Gestor: hlavný architekt

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre cyklistickú a pešiu dopravu

Opatrenie (3.6.2.)

V miestach intenzívnych peších ťahov budovať priechody pre chodcov v úrovni chodníka a nad úrovňou nivelety cesty, čím sa zvýši bezpečnosť chodcov.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (3.6.3.)

V zónach s vysokou intenzitou pešej chôdze podporovať predlžovanie dĺžky zeleného svetelného signálu pre chodcov.

Gestor: hlavný dopravný inžinier

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre cyklistickú a pešiu dopravu

Opatrenie (3.6.4)

Zriaďovať nové pešie zóny, rekonštruovať komunikačné chodníky a schody, bezbariérovo sprístupňovať podchody

Gestor: Generálny investor Bratislavy

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre cyklistickú a pešiu dopravu

Opatrenie (3.6.5)

Rozširovať zóny so zákazom parkovania na chodníkoch (najmä v centre mesta, v blízkosti nákupných centier, dôležitých uzlov verejnej dopravy, kultúrnych zariadení a pod.).

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre cyklistickú a pešiu dopravu

3.7 Doprava

Opatrenie (3.7.1)

Postupne zvyšovať nástupné hrany zastávok MHD na úroveň 25 cm, budovať prístrešky a lavičky na zastávkach, v okolí zastávok MHD bezbariérové priechody pre chodcov.

Gestor: DPB

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre verejnú dopravu

Opatrenie (3.7.2)

V miestach so zvýšeným pohybom chodcov realizovať zóny s maximálnou povolenou rýchlosťou 30 km/h.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Komisia mesta pre cyklistickú a pešiu dopravu

Opatrenie (3.7.3)

Realizovať dopravnú osvetu seniorov zameranú na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke.

Gestor: Mestská polícia

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

3.8 Bývanie

Opatrenie (3.8.1)

Pri výstavbe nájomných bytov vyčleniť kvóty malometrážnych bytov pre seniorov (s domami osobitného určenia).

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (3.8.2)

V rámci podpory bývania seniorov vytvárať finančné mechanizmy poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

3.9 Bezpečnosť

Opatrenie (3.9.1)

Pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na ochranu proti zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Gestor: Mestská polícia

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, JDS, seniorské organizácie

Opatrenie (3.9.2)

Posilniť hliadky Mestskej polície na miestach s vyšším výskytom kriminality.

Gestor: Mestská polícia

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

3.10 Životné prostredie a verejné priestory

Opatrenie (3.10.1)

Každý rok vysadiť minimálne 100 nových stromov s dôrazom na zóny zdravia, a pohybu, fitcentrá v prírode rešpektujúc špecifické potreby seniorov.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Bratislavské dobrovoľnícke centrum

Opatrenie (3.10.2)

Každý rok vytipovať jednu väčšiu verejnú plochu (námestia, pešie zóny a pod.) a realizovať kompletný projekt obnovy tohto priestoru – zvýšiť množstvo zelene, odstrániť bariéry, opraviť povrch, zabrániť parkovaniu vozidiel, znížiť objem reklamy a pod.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Bratislavské dobrovoľnícke centrum

3.11 Zapojenie seniorov do občianskeho života, účasť na rozvoji mesta

Opatrenie (3.11.1)

Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie života občanov, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie, zástupcovia prijímateľov a poskytovateľov sociálnych služieb

Opatrenie (3.11.2)

Pokračovať v uplatňovaní a rozvíjaní občianskeho rozpočtu mesta Bratislavy, pravidelne o ňom informovať a inšpirovať k jeho tvorbe aj bratislavské mestské časti.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, občianske komunity

Opatrenie (3.11.3)

Predkladať mestskému zastupiteľstvu vhodných kandidátov z radov seniorov na schválenie za členov komisií.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

Opatrenie (3.11.4)

Každý pripravovaný strategický dokument mesta predložiť na rokovanie Rade seniorov Bratislavy s cieľom získania stanoviska.

Gestor: primátor

3.12 Zapojenie do kultúrnych, vzdelávacích, pohybových a iných aktivít na území mesta

Opatrenie (3.12.1)

Prehodnotiť VzN na území mesta, týkajúcich sa školských zariadení, kultúrnych ustanovení a športových zariadení s cieľom vytvoriť podmienky pre kultúrne, vzdelávacie a pohybové aktivity seniorov v neobsadenom čase.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (3.12.2)

Pre podujatia organizované na pôde mestských zariadení a tých, ktoré sa konajú pod záštitou mesta zabezpečiť od usporiadateľov akcií zľavy vstupného pre seniorov.

Gestor: BKIS

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

Opatrenie (3.12.3)

Podporovať kultúrne aktivity seniorov v rozvoji miestnej kultúry formou možnosti čerpania grantov, podpora ich tvorbe, interpretačnému umeniu a organizovaniu podujatí

Gestor: BKIS

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie

Opatrenie (3.12.4)

Podporovať neformálne vzdelávanie a samo vzdelávanie seniorov (napr. študijné krúžky), minimálne poskytnutím priestorov na toto vzdelávanie na základe dohody medzi organizátorom vzdelávania a správcom priestorov. Na vzdelávanie seniorov využívať aj voľné priestory školských zariadení v čase po výučbe.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, Komunitné centrum generácií, seniorské organizácie, Bratislavské dobrovoľnícke centrum

Opatrenie (3.12.5)

Do rozpočtu hlavného mesta SR Bratislavy zaradiť každoročne priame finančné prostriedky na podporu vzdelávania seniorov. Na vzdelávanie seniorov využívať aj fondy Európskej únie.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Časť 4: Akčný plán opatrení na roky 2014 - 2015

4.1 Zdravie a zdravotná starostlivosť v starobe

Opatrenie (4.1.1)

Požiadat' BSK o spracovanie zoznamu spoplatnených zdravotníckych výkonov a ich zverejnenie na miestach ich poskytovania vrátane výšky poplatku

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, RUVZ Bratislava

Opatrenie (4.1.2)

Iniciovať v spolupráci s VUC vypracovanie prehľadného manuálu o nárokoch seniorov na bezplatnú zdravotnú prehliadku podľa odborov ako aj o sieti geriatrických zariadení a distribuovať ho do seniorských centier a organizácií. Informovať a uverejniť manuál v miestnych/obecných médiách. Podporiť a gestorovať osvetovú kampaň vo vzdelávacích akadémiách, na Univerzite 3.veku a denných centrách seniorov na území hlavného mesta.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: BSK, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, zdravotné poisťovne, starostovia MČ, seniorské organizácie, Univerzita tretieho veku, vzdelávacie centrá

Opatrenie (4.1.3)

Pri tvorbe rozpočtu na r. 2015 zabezpečiť finančné zdroje na navýšenia kapitol Kancelárie Zdravé mesto a Grantového programu na podporu sociálnych aktivít

Gestor: riaditeľ magistrátu

4.2 Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov

Opatrenie (4.2.1)

Zorganizovať pracovné workshopy na tému podpory zamestnávania seniorov s účasťou zamestnávateľov pôsobiacich na území Bratislavy. Informácie, skúsenosti a návrhy podporujúce zvýšenie zamestnávania seniorov vo verejnej správe a v súkromnej sfére v meste, vrátane podpory z verejných finančných zdrojov spracovať a odovzdať príslušným orgánom.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny mesta Bratislavy MPSVR SR, MH SR, MV SR, zamestnávateľské zväzy, KOZ

Opatrenie (4.2.2)

Iniciovať účinnejšiu štátnu podporu a stimuláciu zamestnávania seniorov a zníženie odvodov do sociálnej poisťovne za zamestnancov nad 50 rokov, ktorí boli predtým nezamestnaní, bez nepriaznivých vplyvov na ich starobný dôchodok.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, , starostovia MČ, zamestnávateľské organizácie.

Opatrenie (4.2.3)

V hlavnom meste SR Bratislava vykonať súpis potrebných a dosiaľ nevykonávaných verejnoprospešných fyzických a duševných činností a podľa jestvujúcich možností zamestnať seniorov – uchádzačov o zamestnanie pri výkone týchto činností, ak treba, tak aj s predchádzajúcou rekvalifikáciou a s využitím podpory tohto zamestnania z verejných zdrojov. Pri súpise činností využiť aj burzu nápadov občanov. Súpis priebežne aktualizovať.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, ZMOS, UPSVR Bratislava, seniorské organizácie, organizácie podnikateľov, zamestnávateľské organizácie, odborové organizácie, Bratislavské dobrovoľnícke centrum, mestské organizácie

Opatrenie (4.2.4)

Rozpracovať a aplikovať zásady vekového manažmentu vo svojich organizáciách a pravidelne ich vyhodnocovať.

Gestor: riaditelia mestských podnikov a organizácií.

Opatrenie (4.2.5)

Každoročne počas Seniorfestu oceňovať cenou primátora seniorov ako prejav úcty za aktívny prínos a rozvoj hlavného mesta a ako príklad dobrej praxe aj zamestnávateľov, ktorí úspešne aplikovali zásady vekového manažmentu.

Gestor: primátor

4.3 Bezbariérovosť

Opatrenie (4.3.1)

Postupne začať opravovať chodníky a schody v rámci peších komunikácií, ktoré sú v majetku mesta.

Gestor: Generálny investor Bratislavy

Opatrenie (4.3.2)

Postupne pri všetkých vstupoch do budov vo vlastníctve hlavného mesta dobudovať šikmé plošiny a zábradlia.

Gestor: Generálny investor Bratislavy

4.4 Doprava

Opatrenie (4.4.1)

Oznamy občanom a cestovné poriadky na zastávkach MHD tlačiť s dostatočnou veľkosťou písma aj pre ľudí so zníženou kvalitou zraku.

Gestor: DPB

Spolupracujúce subjekty: riaditeľ magistrátu

Opatrenie (4.4.2)

Inštaláciou senzorov pohybu zabezpečiť nepretržitú dennú prevádzku eskalátorov v podchodoch Bratislavy počas celého týždňa vrátane dní pracovného pokoja.

Gestor: primátor

Opatrenie (4.4.3)

Realizovať kampaň „Uvoľni miesto seniorom“ v prostriedkoch MHD a na školách.

Gestor: DPB

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (4.4.4)

Iniciovať zriadenie Prepravnej služby na úrovni mestských častí na príklade Staromestskej prepravnej služby – „sociálneho taxíka“ pre potreby dopravy seniorov do zdravotníckych zariadení.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

4.5 Bývanie

Opatrenie (4.5.1)

Poskytovať bezplatné poradenstvo seniorom v snahe eliminovať nežiaduci prevod bytov v ich vlastníctve do rúk tretích osôb, poradenstvo v bytovej oblasti

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

4.6 Bezpečnosť

Opatrenie (4.6.1)

Podporovať celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ (zabezpečenie majetku, vyhýbanie sa podvodom, ochrana pred zlodejmi na ulici, či predchádzanie riziku prepadnutia),

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, JDS, seniorské organizácie

4.7 Životné prostredie a verejné priestory

Opatrenie (4.7.1)

Na frekventovaných peších ťahoch, na zastávkach MHD a v okolí domovov sociálnych služieb umiestniť lavičky na sedenie, zriadiť sedadlá v strede výstavných siení.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK

4.8 Zapojenie do kultúrnych, vzdelávacích, pohybových a iných aktivít

Opatrenie (4.8.1)

Pokračovať v organizácii vzdelávacích podujatí, ktoré sa doteraz osvedčili a je o ne záujem, najmä bratislavská letná univerzita seniorov a vzdelávacie podujatia zamerané na

- zvládnutie moderných informačných technológií,
- zvyšovanie finančnej gramotnosti seniorov tak, aby dokázali uspokojovať ich potreby a nestali sa ohrozenými či poškodenými pri finančných záväzkoch,
- zvyšovanie právnej gramotnosti seniorov pre ich správnu orientáciu pri občianskych úkonoch a obhajovaní ich práv,
- predchádzanie ochoreniam a ochranu zdravia.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, seniorské organizácie, Univerzita tretieho veku UK

Opatrenie (4.8.2)

Na zvyšovanie lepšej informovanosti o spoločenskom živote v meste a v mestských častiach, rovnako ako i právnej gramotnosti seniorov pri občianskych úkonoch a obhajovaní ich práv v súvislosti s veľkým záberom najstarších občanov mesta dôslednejšie využívať nielen moderné komunikačné prostriedky ale rovnako i miestne printové média. Tlačené slovo dodané do poštovej schránky je často ich jedinými zdrojmi informácií. V tejto súvislosti prostredníctvom rokovania v Mestskej rade osloviť starostov a zriaďovateľov obecných informačných kanálov o podporu takejto forme šírenia informácií a prostredníctvom stálych rubrik umožniť im i poradenstvo a vzdelávanie o právach seniorov.

Gestor: primátor mesta,

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ

Opatrenie (4.8.3)

Vypracovať a zverejniť zoznam zliav, poskytovaných seniorom v kultúrnych a telovýchovných zariadeniach hlavného mesta SR Bratislavy.

Gestor: primátor

Opatrenie (4.8.4)

Informovať seniorov o možnostiach dobrovoľníctva a využitia ich potenciálu prostredníctvom cielenej informačnej kampane, podporovať zapojenie seniorov do dobrovoľníckych aktivít v rôznych oblastiach a vytvárať vhodné podmienky pre ich zapojenie do dobrovoľníckych aktivít najmä smerom k mladým ľuďom a deťom a tak prispievať k medzigeneračnému dialógu a výmene skúseností

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, školy, seniorské organizácie, Bratislavské dobrovoľnícke centrum, Komunitné centrum generácií

Opatrenie (4.8.5)

Vzdelávať, informovať a motivovať seniorov k participácii na živote komunity, k neformálnemu dobrovoľníctvu, k tvorbe vlastných projektov smerujúcich v prospech miesta, kde žijú a v prospech ľudí, ktorí to potrebujú (susedská a komunitná výpomoc). Postupovať na dobrovoľníckej báze formou komunitných akcií „Seniori seniorom“.

Gestor: primátor

Spolupracujúce subjekty: starostovia MČ, BSK, školy, seniorské organizácie, Bratislavské dobrovoľnícke centrum, Komunitné centrum generácií

Opatrenie (4.8.6)

Vykonať dotazníkový prieskum záujmu o nové témy v oblasti ďalšieho vzdelávania na letnej univerzite seniorov s cieľom inovácie a zvýšenia úrovne vzdelávania.

Gestor: riaditeľ magistrátu

Spolupracujúci subjekt: Centrum ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského

Opatrenie (4.8.7)

V rámci pôsobnosti Rady seniorov Bratislavy zriaďovať odborné poradné skupiny seniorov, venované odbornej problematike podľa návrhov členov Rady seniorov.

Gestor: primátor

Časť 5: Prílohy

Príloha č. 1 – Použitá literatúra

1. Národný program aktívneho starnutia, Vláda SR, december 2013
2. Plán aktivního stárnutí ve městě Brně, Rozvojové dokumenty strategie pro Brno, leden 2012
3. Štatistická ročenka , Štatistický úrad SR 2012
4. Ročná správa 2013, Socia - Nadácia na podporu sociálnych zmien
5. Active ageing: a policy framework. WHO, Ženeva, 2002
6. Zákon č.448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov
7. Komunitný plán sociálnych služieb 2012
8. Národný program Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012
9. Národný program ochrany starších ľudí 1999
10. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja hl. m. SR Bratislavy na roky 2010 – 2020
11. Priority Bratislavy a programové ciele na roky 2011-2014
12. Koncepce rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja 2010
13. Dokumenty a dostupné údaje hlavného mesta SR Bratislavy

Príloha č. 2 – Zľavy pre dôchodcov v hlavnom meste SR Bratislavy

Múzeum mesta Bratislavy:

zľavy zo vstupného pre dôchodcov v jednotlivých expozíciách (múzeách) predstavujú cca 50% (každá expozícia - múzeum má samostatne stanovenú cenu vstupného pre dôchodcov).

Galéria mesta Bratislavy:

- zľavnené vstupné pre dôchodcov na výstavy a do expozícií GMB
- organizovanie tematických programov pre seniorov k aktuálnym výstavám GMB - TAJOMSTVÁ UMENIA so zľavneným vstupným

Mestská knižnica v Bratislave:

- zľavnené zápisné (50%)
- organizovanie počítačovej školy pre seniorov – bezplatne pre registrovaných čitateľov knižnice

Bratislavské kultúrne a informačné stredisko (BKIS)

zľavnené vstupné pre dôchodcov na vybrané podujatia počas roka - zľava 20%

STARZ (mestská organizácia – Správa telovýchovných a rekreačných zariadení) poskytuje 15 - 20 percentné zľavy seniorom do všetkých športových a telovýchovných zariadení na území mesta.

Zľavy na kúpaliská a sauny v Bratislave:

Správa telovýchovných a rekreačných zariadení (STARZ) poskytuje na svojich zariadeniach zľavy zo vstupného pre seniorov zo základnej ceny vstupného pre dospelých nasledovne:

- Plaváreň Pasienky - 1 Eur - 33,33 %
- Sauna Pasienky - 2,90 Eur - 30,21 %
- Sauna Delfín - 2,85 Eur - 30,00 %
- Sauna Rosnička - 2,55 Eur - 30 %
- kúpaliská Rača, Krasňany - 0,70 Eur - 24,14 %
- Kúpalisko Lamač - 0,60 Eur - 19,35 %
- kúpaliská Delfín, Tehelné pole - 0,60 Eur - 17,65 %
- Kúpalisko Rosnička - 0,60 Eur - 16,67 %.

MHD pre seniorov a ťažko zdravotne postihnutých (ŤZP)

- V bratislavskej MHD poberatelia starobných dôchodkov platia o polovicu menej za jednorazové, prestupné i predplatené cestovné lístky. Platí to však len v prípade, že dôchodca vlastní dôchodcovskú čipovú kartu a v prípade jednorazových cestovných lístkov musí vlastniť preukaz na zľavu.
- seniori nad 60 rokov, ktorí sú poberateľmi starobného, invalidného, alebo výsluhového dôchodku

- občania nad 70 rokov cestujú linkami DPB v zónach 100+101 zadarmo,
- držitelia preukazov ŤZP(vrátane invalidného vozíka) a držitelia preukazu ŤZP-S(vrátane sprievodcu) - cestujú linkami DPB v zónach 100+101 zadarmo
- na medzinárodnej linke 901 a na mimo bratislavských úsekoch liniek 37, 630 a 801 (Marianka, Chorvátsky Grob, Rajka) cestujú občania nad 70 rokov naďalej za zľavnené (polovičné) cestovné.

SOCIÁLNE

Pri zabezpečení stravovania pre dôchodcov poskytujú v rámci sociálnych programov zľavy jednotlivé MČ, napr. na stravovanie, donášku jedla a podobne.

riadené tzv. sociálne predajne, výhodné zľavnené ceny na nákup potravín sociálne odkázaným občanom a seniorom(Petržalka, Nové Mesto).

sociálny taxík(MČ Bratislava – Staré Mesto)

zľava na chov psa, a to do výšky 50-percet a viac (niekde platby úplne odpustili - pri ŤZP).

Bratislavská mestská karta a zľavy pre seniorov:

Karta ponúka okrem iného 10% zľavu na predplatnom cestovnom lístku v bratislavskej hromadnej doprave aj na zľavnené lístky pre seniorov. Od spustenia projektu v januári 2011 bolo na dopravnú funkcionality aktivovaných celkom 47- tisíc kariet a následne cestujúci zakúpili na mestskú kartu viac ako 155 223 zľavnených lístkov pre cestovanie v bratislavskej MHD. Z celkového počtu držiteľov mestských kariet je v seniorskom veku viac ako 7- tisíc, ktorí si na mestskú kartu zakúpili celkovo takmer 20 531 zľavnených predplatných cestovných lístkov pre cestovanie v rámci bratislavskej MHD a získali tak zľavu od mesta v celkovej výške takmer 83 - tisíc €. Držiteliaestskej karty si môžu zároveň uplatniť 20% zľavu zo vstupného do športových, spoločenských a kultúrnych zariadení v správe hlavného mesta SR. Bratislavčania počas letných mesiacov najčastejšie využívajú zľavy na vstup do zoologickej záhrady, pri návšteve pobočiekestskej galérie, múzea či na kúpaliská. Zľavu na úrovni 10% môžu aj v tomto roku počas celého tohtoročného leta čerpať návštevníciestskej pláže (Mággio pláž) na Tyršovom nábreží pri platbách za občerstvenie i jedlo.

Projekt bratislavskej karty môžu využívať obyvatelia, ktorí sú v slovenskej metropole prihlásení na trvalý pobyt. Karta okrem zľavy pri zakúpení predplatného cestovného lístka, alebo vstupenky do mestských zariadení, ponúka taktiež špeciálne zľavy (5 – 30%) pri nákupe tovarov, služieb v 81 partnerských obchodoch, prevádzkach (napr. kvetinárstvo, kaderníctvo, autoservis, reštaurácie, kaviarne). Bratislavskú mestskú kartu môže držiteľ využívať nielen pri domácom, zahraničnom platobnom styku, ale i ako električku, knižný preukaz či elektronickú vstupenku. Banky dnes vydávajú tiež kartu, ktorá používa bezkontaktnú technológiu PayPass, a vďaka nej pri platbe nie je potrebné kartu vkladať do terminálu ani zadávať PIN.

Zníženie dane pre daňovníkov - fyzické osoby, zľavy pre dôchodcov a ťažko zdravotne postihnutých

Správca dane poskytuje v roku 2013 zníženie dane z nehnuteľností pre daňovníkov - fyzické osoby nasledovne:

Druh nehnuteľnosti	Zníženie dane	Vlastníci		Podmienka
pozemky	50%	občania starší ako 70 rokov	-	ak tieto pozemky slúžia výhradne na ich potrebu
stavby na bývanie a byty	50%	občania starší ako 70 rokov	občania so ZŤP alebo držiteľia preukazu občana ZŤP alebo držiteľia preukazu občana ZŤP s potrebou sprievodcu ako aj prevažne alebo úplne bezvládných občanov	stavby na bývanie a byty slúžia na ich trvalé bývanie
garáže a nebytové priestory v bytových domoch slúžiace ako garáže	50%	-	občania so ZŤP alebo držiteľia preukazu občana ZŤP alebo držiteľia preukazu občana ZŤP s potrebou sprievodcu	ak tieto garáže slúžia pre motorové vozidlo používané na ich dopravu
Plnenie podmienok sa preukazuje:				
-	-	rodným číslom	rozhodnutím alebo preukazom	čestným prehlásením*

*) ak mal daňovník zníženie dane (úľavu na dani) v predchádzajúcich rokoch preukazuje sa plnenie podmienok dokladmi k daňovému priznaniu z predchádzajúcich rokov,

- ak podáva daňovník daňové priznanie prvýkrát a uplatňuje si nárok na zníženie dane, preukazuje plnenie podmienok podpísaným prehlásením k daňovému priznaniu.

Správca dane poskytuje na tú istú nehnuteľnosť len jedno zníženie dane.

Príloha č. 3 – Rámcové vyčíslenie finančných dopadov

Uvádzaný rozpočet na jednotlivé položky sa vzťahuje na Akčný plán 2014-2015. Konkrétne sumy určí Mestské zastupiteľstvo v rozpočte na rok 2015 berúc do úvahy objem tovarov a služieb pre seniorov.

Zdravie a zdravotná starostlivosť			
4.1.1	zoznam spoplatnených zdravotníckych výkonov	0	administratívny úkon
4.1.2	prehľadný manuál o nárokoch seniorov na bezplatnú zdravotnú starostlivosť	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia
4.1.3	Navýšenie kapitol Kancelárie Zdravé mesto a Grantového programu na podporu sociálnych aktivít	15 000	navýšenie kapitol v rozpočte
SPOLU		18 000	

Zamestnanie a uplatniteľnosť seniorov			
4.2.1	pracovné workshopy na tému podpory zamestnávania seniorov	500	výdavky na organizačné zabezpečenie
4.2.2	Iniciovať účinnejšiu štátnu podporu a stimuláciu zamestnávania seniorov	0	administratívny úkon
4.2.3	Vykonať súpis potrebných a dosiaľ nevykonávaných verejnoprospešných fyzických a duševných činností	15 000	zamestnanie dvoch seniorov
4.2.4	Rozpracovať a aplikovať zásady vekového manažmentu	0	manažérske a administratívne rozhodnutie
4.2.5	Oceňovať cenou primátora seniorov	300	výdavky na organizačné zabezpečenie
SPOLU		15 800	

Bezbariérovosť			
4.3.1	Oprava chodníkov a schodov	50 000	navýšenie rozpočtu pre GIB
4.3.2	Šikmé plošiny a zábradlia	20 000	navýšenie rozpočtu pre GIB
SPOLU		70 000	

Doprava			
4.4.1	Zväčšiť písmo na cestovných poriadkoch	5 000	navýšenie kapitoly pre DPB
4.4.2	Nainštalovať senzory pohybu na eskalátory	5 000	inštalácia senzorov na vybraných lokalitách
4.4.3	Kampaň "Uvoľni miesto seniorom"	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia
4.4.4	Sociálny taxík	15 000	vozidlo so šoférom ako zdieľané vozidlo
SPOLU		28 000	

Bývanie			
4.5.1	Bezplatné poradenstvo seniorom v snahe eliminovať nežiaduci prevod bytov	10 000	poradenstvo vo vybraných hodinách

Bezpečnosť			
4.6.1	Bezpečná jeseň života	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia

Životné prostredie a verejné priestory			
4.7.1	Lavičky na sedenie	1 000	osadenie cca 30-40 lavičiek

Zapojenie do kultúrnych, vzdelávacích, pohybových a iných aktivít			
4.8.1	Organizácia vzdelávacích podujatí	5 000	štyri kurzy, tri cykly
4.8.2	Zvyšovanie lepšej informovanosti o spoločenskom živote	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia
4.8.3	Vypracovať a zverejniť zoznam zliav	0	administratívny úkon
4.8.4	Informovať seniorov o možnostiach dobrovoľníctva	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia
4.8.5	Vzdelávať, informovať a motivovať seniorov k participácii na živote komunity	3 000	kampaň - tlačoviny a inzercia
4.8.6	Prieskum záujmu o nové témy v oblasti ďalšieho vzdelávania	1 000	prieskum
4.8.7	Zriaďovať odborné poradné skupiny seniorov	0	administratívny úkon
SPOLU		15 000	

Vyhodnotenie pripomienkového konania

Názov materiálu:

Program aktívneho starnutia Bratislavy na roky 2014 – 2020

Spracovatelia materiálu: Ing. Michal Feik, Ing. Bohdan Telgársky

Na vypracovaní materiálu sa podieľali: Rada bratislavských seniorov, Bratislavská organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku, Oddelenie sociálnych vecí Magistrátu,, Centrum ďalšieho vzdelávania UK, MPSVR SR, MsÚ Petržalka - odd. soc. vecí, Prosenior, s.r.o., Bratislavské dobrovoľnícke centrum.

Materiál bol poslaný s požiadavkou na pripomienky vybraným odborným útvarom Magistrátu, aj s následnou urgenciou, mestským organizáciám, starostom mestských častí. O pripomienky boli požiadané aj nasledovné inštitúcie: KOZ, AZZZ SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava a Združenie kresťanských seniorov Slovenska. Materiál bol dňa 19.5.2014 prerokovaný na Rade vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôbovanie verejných politík procesu starnutia populácie. Členovia rady vlády dostali so súhlasom predsedu Rady ministra Jána Richtera v predstihu a mali možnosť sa vyjadriť. Na rokovaní odznel len jeden príspevok a to, že tak kvalitný materiál môže byť vzorom pre jednotlivé mestá na Slovensku pre vypracovanie vlastného dokumentu.

Dokument bol predložený do nasledovných komisií Mestského zastupiteľstva:

- Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok
- Komisia finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta
- Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania
- Komisia územného a strategického plánovania, životného prostredia a výstavby
- Komisia dopravy a informačných systémov
- Komisia pre školstvo, vzdelávanie a šport

Vyhodnotenie pripomienkového konania

Názov materiálu: **Program aktívneho starnutia Bratislavy na roky 2014 - 2020**

Spracovatelia materiálu: Ing. Michal Feik, Ing. Bohdan Telgársky

Vysvetlivky k skratkám v tabuľke:

A – akceptovaná

CA – čiastočne akceptovaná

N – neakceptovaná

Subjekt	Časť materiálu	Pripomienka	Typ	Spôsob vyhodnotenia
OKDS		<i>Bez pripomienok</i>		
Centrum ďalšieho vzdelávania UK		<i>Zhodnotili profesionalitu materiálu, bez pripomienok.</i>		
MPSVR SR		<i>Bezplatné poskytovanie priestorov pre seniorov v školských zariadeniach.</i>	CA	Opatrenia 3.12.1
Krajská organizácia JDS		<i>Bez pripomienok, uviedla, že iné mestá môžu závidieť takýto materiál.</i>		
MsÚ Petržalka odd. soc. vecí	Časť 2 Ciele 2.12	<i>Úprava textu.</i>	A	Upravený text 2.12
Občan Vajnory nepodpísaný	3.7. Doprava Opatrenie 3.7.1	<i>Zasklenie prístrešku na zástavke Zlaté piesky, resp. vybudovanie nového.</i>	N	Opatrenie 3.7.1 rieši aj budovanie prístreškov, toto je možné vyriešiť operatívne
Bellová Zita		<i>Komentovala niektoré opatrenia, nenavrhol úpravy, doplnenia.</i>		
Rada seniorov Dúbravka	2.4 Obmedzenie chudoby, rozvoj soc. služieb	<i>Skvalitnenie služieb pri odchode zo života- urnové háje.</i>	A	Doplnené nové opatrenie 2.4.6
Múdra Tilda	4.4 Doprava	<i>Elevátory v podchodoch nejdú po 11. hodine v pracovných dňoch a v sobotu a nedeľu.</i>	A	Opatrenie 4.4.2

Prosenior, s.r.o.		Bez pripomienok		
Michalíková Emília Okresná organizácia JDS		Doplniť do názvu program aktívneho starnutia obyvateľov ..., Rekonštrukcia ciest na Železnú studničku. Doplniť u spolupracujúcich subjektov: JDS a vytipované seniorské organizácie.	N N CA	Vysvetlené priamo počas diskusie Aktivita mimo rámec dokumentu Nie u všetkých je možné takéto upresnenie
Hrebíčková Marta, Nové Mesto	4.2 Zamestnanosť	Preskúmať možnosti podpory podnikateľského prostredia na zamestnávanie seniorov.	A	Opatrenie 4.2.1
Ondreičková Viera		Hľadať spôsob dôstojného dožitia seniorov v penziónoch. Riešiť dopravu osôb do krematória.	N N	Aktivity mimo rámec dokumentu
Čičelová Božena		Zvýšiť informovanosť seniorov, mnohé opatrenia sú všeobecné, riešiť bezbariérovosť v meste.	CA	Opatrenia 4.3.2 a 4.8.2
Kvasnička Alojz Lamač		Mali by odznieť aj hlasy mladých ľudí, ktorí nadávajú na dôchodcov. Neexistuje spolupráca s Domovmi dôchodcov.	N	Mimo rámec dokumentu
Mráčková Alžbeta Dobrovoľnícke centrum		Upresniť opatrenia pre medzigeneračný dialóg, Spolupráca s dobrovoľníckym centrom.	A	Opatrenia 4.8.4 a 4.8.5
Hricíková Daniela Staré Mesto		Starnutie nie je jednoduchá záležitosť, cíti sa diskriminovaná a nevyužitá, je nutné riešiť dôstojné starnutie pre tých, ktorí nie sú nikde organizovaní, chcela by zručnosti odovzdávať ďalej.		Dostala ponuku pripojiť sa k aktivitám v Ružinove a kontaktovať koordinátora Rady seniorov
Drobová Janka Dúbravka	2.3 4.8	Vybudovať dom služieb občanom. Tlačené slovo dodané do poštovej schránky.	N A	Riešiť na úrovni MČ Riešené opatrením 4.8.2
Majtán Michal	3.2.3 2.6.2	Nahradiť výraz „aktívne starnutie“ výrazom „aktívny život v starobe“. Spojiť časť 3 a 4 Doplniť „požadovať a kontrolovať“.	N N	Nie je dôvod meniť takéto spojenie

	2.3.1	<i>Uviesť ako konkrétne zvýšiť úctu k starším.</i> <i>Uviesť konkrétne nástroje samosprávy pre zamestnanosť.</i>	A A N	Nie je dôvod meniť skladbu dokumentu Doplnené v opatrení 3.2.3 Kampaň v dopravných prostriedkoch, na školách Takéto údaje neboli k dispozícii
Oddelenie kultúry, školstva, športu a mládeže	4.8.4 a 4.8.5	<i>Doplniť ako spolupracujúci subjekt: školy.</i>	A	Doplnené v opatreniach 4.8.4 a 4.8.5
Badúrová, Jaroslava občianka MČ Petržalka	Vyčerpávajúce, smutne nihilistické hodnotenie dokumentu, ciele hodnotí ako správne Opatrenie 3.3.3	<i>Je nutné urýchlene realizovať, nečakať.</i>		Opatrenie 3.3.3 presunúť do akčného plánu, je ako nové opatrenie
Rada seniorov MČ Staré Mesto	2.12 2.12.4 3.2.5	<i>Využiť vydávanie bulletinu s konkrétnymi akciami, ponukami zamestnania pre seniorov a jeho následné vkladanie do existujúcich periodík, vydávaných mestskými časťami.</i> <i>Klástť dôraz pri informovanosti na dostatočnú veľkosť písma publikovaných tlačovín.</i> <i>Podpora poskytovania terénnej zdravotnej starostlivosti priamo v bytoch</i>	N CA N	K zvýšeniu informovanosti je navrhnuté opatrenie 4.8.2, ktoré je podobné Dostatočná veľkosť písma je navrhovaná v opatrení 4.4.1, u tlačovín nevidíme reálnosť z hľadiska periodicity a nákladov Kompetencia mestských častí

	3.4.4	<i>Podpora vzniku Sociálnych výdajní v záujme potláčania rizika chudoby</i>	A	Nové opatrenie 3.4.4
	3.12.2	<i>Podporovať a rozširovať tanečné podujatia formou „Čaju o piatej“, kombinované so stretnutiami so zaujímavými ľuďmi, zdravotné cvičenia s cvičiteľkami seniorkami.</i>	N	Jedná sa o detailnú aktivitu, ktorú už mnohé MČ realizujú a nie je dôvod zaradiť ako rozhodujúcu do opatrení.
	3.12.5	<i>Založiť „Radu umenia seniorov“, ktorá bude odborne a profesionálne riešiť a riadiť umeleckú tvorbu seniorov a tvorcov umenia vo všetkých tvorivých druhoch umenia v Bratislave.</i>	CA	V rámci pôsobnosti Rady seniorov Bratislavy zriaďovať odborné poradné skupiny seniorov, venované odbornej problematike podľa návrhov členov Rady. Nové opatrenie 4.8.7
	4.2.3	<i>Zapojenie sociálne slabých seniorov v prípade záujmu do výrobných prác: umelecké práce, čistenie mesta, maľovanie, výsadba zelene, drobné opravy a pod. zriaďovanie dielničiek /chránených dielní/ v dotačnej schéme mesta.</i>	A	Zapojenie seniorov do prác je riešené opatreniami 3.11.2, 4.2.3 a 4.8.4
	4.4.3	<i>Podpora zriadenia Prepravnej služby na úrovni iných mestských častí na príklade Staromestskej prepravnej služby – „sociálneho taxíka“ pre potreby dopravy seniorov do zdravotníckych zariadení za zvýhodnené poplatky.</i>	A	Nové opatrenie 4.4.4
Pätoprstá Elena členka komisie ÚaSPŽPaV		<i>Uviesť zoznam najvýznamnejších organizácií, ktoré spolupracovali na dokumente</i>	A	Doplnené v úvode
		<i>Výrazne rozpracovať kapitolu pomoc seniorov v ich prirodzenom prostredí.</i>	CA	

Augustín Ľudovít Člen komisie		<i>Chýba časť rozpočtu a uviesť možné zdroje financií.</i>	A	Riešené uznesením MsZ
Fiala Stanislav Člen komisie		<i>Vhodnejší názov je aktívny život v starobe. Chceme aktívne starnúť? – terminológia.</i> <i>Nerobíme to čo máme a robíme to, čo nemáme. Mesto mnohé kompetencie nemá.</i> <i>Rozširovanie zón, parkovanie na chodníkoch – opatrenia sú v mnohom nerealizovateľné.</i> <i>Vyjadril sa veľmi kriticky k materiálu, ktorý vyzerá priam skopírovaný z vládneho materiálu.</i>	N	50 rokov - to nie je staroba, dokument nie je len o a pre dôchodcov. Nemožno ukladať mestským častiam, preto je uvedený ako gestor primátor. Dokument nie je kopírovaný, pracovala na ňom skupina seniorov, práce začali v júni 2013. Vládny dokument ukladá úlohy štátnym organizáciám, odporúča ZMOS,UMAS, mestám a obciam spolupracovať. Venuje sa najmä nezamestnanosti a sociálnym službám. Mesto Brno, s ktorým má Bratislava spoluprácu má „Plán aktívneho starnutia“ už niekoľko rokov a pri stanovovaní oblastí i cieľov bol použitý.
Hudeková Zuzana Útvar hlavnej architektky		<i>Poukázala na prejednávanú informáciu „Adaptačná stratégia pri zmene klímy“, kde uvádzajú možné zdroje. Viaceré navrhované opatrenia sú podobné.</i>	CA	
		<i>Poskytovať zľavy pre dôchodcov - vytvárame záväzky pre ďalšie funkčné obdobie, nemôžeme ho prijať</i>	N	Pre starších ľudí, seniorov mesta je práve potrebné

Fiala Stanislav člen komisie		<i>Zľavami na podujatia BKIS vyvolávame očakávania, ktoré nemôžu byť naplnené.</i>		prijímať opatrenia k aktívnemu životu aj za rámec funkčného obdobia. Sú to dlhodobé opatrenia.
Šimončíčová Katarína členka komisie		<i>Ako vážne bude tento dokument braný, na PHSR si nikto nespomenie. Pýtal sa niekto seniorov, keď sa nakupovali nové autobusy, ako budú pohodlné pre nastupovanie?</i>		Komunita seniorov v Bratislave predstavuje cca 100 tisíc ľudí. Dokument pripravovali ich zástupcovia, musí byť braný vážne.
Reinerová Anna poslankyňa		<i>Ku každému pripravovanému strategickému dokumentu mesta nech sa vyjadrí Rada seniorov</i>	A	Doplnené nové opatrenie 3.11.4
Budaj Ján náместník primátora		<i>Doplniť do úvodu priorít, odhadnúť, akú zľavu dáva mesto seniorom nad 70 rokov. Za dôležité pokladá, že sa inštitucionalizovala téma - koordinátor Rady seniorov (10 hodín týždenne).</i>	A	Zoznam zliav pre dôchodcov je uvedený v prílohe č.2 na strane č.27
Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania	V časti Opatrenia	<i>Vyčíslieť finančné dopady.</i>	A	Kde bolo možné, je uvedený finančný odhad
Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania	Úvod	<i>Uviesť zdroje /literatúru, zákony/</i>	A	Doplnené ako príloha č.1
Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva	V časti Opatrenia	<i>Uviesť zodpovedných za plnenie</i>	CA	Kde bolo možné, je uvedené. Po prijatí dokumentu na MsZ, budú opatrenia rozpísané

a rozvoja bývania				z primátora na odborné útvary, mestské organizácie
Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania	V časti Opatrenia u spolupracujúcich subjektov	<i>Uviesť spätnú väzbu od v materiály uvedených organizácií.</i>	A	Dotknuté inštitúcie dostali materiál na vyjadrenie. Pokiaľ pripomienky alebo súhlas poslali, sú tieto uvedené vo vyhodnotení pripomienkového konania
Pripomienky komisie dopravy a informačných systémov:				
Augustinič Katarína poslankyňa		<i>Inštalácia akustických upozorňovačov na zastávkach MHD.</i>	N	Bude riešené cez dopravnú komisiu
Tvrdá Jarmila poslankyňa		<i>Vysvetliť pojmy . predtým dôchodca, teraz senior?</i>		Vysvetlené na rokovaní komisie
Drahovský Jozef Člen komisie	Opatrenie 4.4.2	<i>Doporučil, aby chod elevátorov v podchodoch bol riešený automatickými senzormi</i>	A	Upravené opatrenie 4.4.2
		<i>Upozornil na problém šeroslepoty.</i>	N	Nie je možné riešiť týmto materiálom.
	Opatrenie 4.4.3	<i>Uvoľnenie miesta starším nemôže byť nárokové.</i>		
Pripomienky komisie pre školstvo, vzdelávanie a šport		<i>Bez pripomienok</i>		
Pripomienky komisie kultúry a ochrany historických pamiatok		<i>Bez pripomienok</i>		
Konfederácia	Vyjadrenie v prílohe			

odborových zväzov				
Konfederácia odborových zväzov	Vekový manažment	<i>Prijať nové opatrenie - Zaviazat' mestské podniky a organizácie rozpracovať a aplikovať zásady vekového manažmentu do praxe čo najskôr, resp.v konkrétnom termíne</i>	A	Nové opatrenie 4.2.4
Konfederácia odborových zväzov	Opatrenie 4.2.4	<i>Doplniť vyhodnocovanie prístupu zamestnávateľov k aplikovaniu zásad vekového manažmentu raz ročne.</i>	A	Doplnené 4.2.4 a pridané nové opatrenie 4.2.5
Konfederácia odborových zväzov	Vyššia kvalita života starších ľudí	<i>Doplniť do materiálu časť financovania a rozpočtovania a analyzovať možnosti financovania jednotlivých aktivít z európskych fondov.</i>	CA	Príloha č.3
Konfederácia odborových zväzov	Vyššia kvalita života starších ľudí	<i>Zriadiť seniorskú linku pomoci.</i>	A	Nové opatrenie 3.1.4
Konfederácia odborových zväzov	Financovanie	<i>Doplniť časť, týkajúcu sa financovaniu a najmä rozpočtovaniu nákladov na tieto aktivity</i>	A	Pridaná príloha č.3 Vyčíslenie finančných dopadov
Konfederácia odborových zväzov	Dobrovoľníctvo	<i>„Strieborná“ pracovná sila v službách pre ich starších a menej zdatných kolegov-komunitné akcie „Seniori seniorom“</i>	A	Doplnené v opatrení 4.8.5
Konfederácia odborových zväzov	Proces starnutia populácie	<i>Upozornili, že starnutie populácie je nezvratným procesom a bude potrebné sa mu postupne prispôbovať, ale je nutné tento proces aj spomaľovať.</i>	N	Upozornenie, netýkajúce sa priamo Programu aktívneho starnutia
Konfederácia odborových zväzov	„Starnutie sídlisk“	<i>Odporúčanie – rozšíriť a sledovať demografickú štruktúru mestských častí na celý strom života a podľa aktuálnej situácie modifikovať realizované opatrenia po dohode so starostami MČ podľa ich aktuálnych potrieb.</i>	N	Odporúčací charakter
AZZZ SR		<i>Bez pripomienok</i>		
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny		<i>Bez pripomienok</i>		
RÚVZ Bratislava		<i>Napriek urgencii vyjadrenie neposlalo.</i>		

STANOVISKO KOZ SR
K DOKUMENTU „PROGRAM AKTÍVNEHO STARNUTIA HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY NA ROKY
2014 - 2020“.

Dokument vychádza z „Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020“, schváleného vládou SR a ďalej tento dokument rozpracováva na konkrétne podmienky hlavného mesta SR Bratislavy. Ide o ucelený materiál, ktorý konkrétnymi krokmi definuje možnosti pre zlepšenie života seniorov v hlavnom meste. Proces starnutia populácie je nezvratným faktom, ktorému sa bude musieť prispôbiť celá Európa. Dôsledky tohto procesu nevieme zastaviť, ale len spomaliť a postupne sa im prispôbovať. Navrhované opatrenia môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín a podľa tohto ich aj hodnotiť:

Opatrenia smerujúce k dlhšiemu udržaniu starších ľudí na trhu práce:

Tieto opatrenia sú z pohľadu KOZ SR najpodstatnejšie. Hlavnú úlohu v tejto oblasti pochopiteľne realizuje štát a to nastavovaním parametrov dôchodkového systému. Na druhej strane je tu nezastupiteľné miesto samosprávy hlavného mesta, ktorá môže v rámci svojich aktivít garantovať nezanedbateľné množstvo pracovných príležitostí a to aj pre starších ľudí. Túto skutočnosť vystihuje materiál v definovaných cieľoch:

***2.3.1** Zvyšovať šancu seniorov v produktívnom veku zamestnať sa prostredníctvom zvyšovania ich vzdelania, informovanosti a podporou ich aktívneho prístupu k životu. Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k znižovaniu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.*

***2.3.2** Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k znižovaniu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.*

***2.4.1** Znižovať stav ohrozenia chudobou, napríklad aj formou komunitných aktivít.*

Uvedené ciele sú následne rozpracované v opatreniach 3.3.1. a 3.3.2. a ďalej konkretizované v Akčnom pláne, časť 4.2. Navrhované opatrenia správne akcentujú prípravu a aplikáciu zásad vekového manažmentu, bohužiaľ zostávajú v rovine propagácie. Nakoľko samotné opatrenie 3.3.1 v nadväznosti na už spomínaný vládny dokument konštatuje, že „Pre verejnú správu budú mať tieto zásady normatívny charakter, pre súkromnú sféru budú odporúčané.“, **bolo by vhodné rozpracovať uvedené myšlienky aj ďalej a zaviazat podniky s kapitálovou účasťou mesta rozpracovať a aplikovať zásady vekového manažmentu do praxe čo najskôr, respektíve v konkrétnom termíne.**

Navrhované opatrenie 4.2.3 považujeme za prínosný nápad, ktorého realizácia bude jednoznačným prínosom ako pre starších ľudí tak aj pre hlavné mesto. Ide o určitú formu inkluzívneho zamestnávania, ktorá s ohľadom na nízku mieru nezamestnanosti v Bratislave môže vygenerovať značné množstvo pracovných príležitostí pre starších obyvateľov Bratislavy. Opatrenie môže riešiť v pred dôchodkovú nezamestnanosť, ktoré je krajne negatívnym javom a môže dávať aj možnosť privyrobiť si ľuďom s nízkymi dôchodkami. (plnenie cieľa 2.4.1.)

Z pohľadu opatrení uvedených v akčnom pláne by sme odporúčali doplniť opatrenie 4.2.4. v približnom znení:

Pravidelne (raz ročne) vyhodnocovať prístup zamestnávateľov k aplikovaniu zásad vekového manažmentu a oceňovať príklady dobrej praxe napríklad formou ceny primátora mesta.

Podstatou striebornej ekonomiky by malo byť aj využitie potenciálu „*striebornej*“ pracovnej sily v službách pre ich starších alebo zdravotne menej zdatných kolegov. Pri napĺňaní tejto zásady je možné postupovať na dobrovoľníckej báze formou komunitných akcií „*Seniori seniorom*“. Prípadne na poloprofesionálnej až profesionálnej báze, formou zamestnávania väčšieho množstva opatrovateliek a rozšírením dostupnosti týchto služieb. Tento postreh uvádzame zámerne až na konci tejto časti nakoľko presahuje do ďalšej oblasti.

Opatrenia smerujúce k vyššej kvalite života starších ľudí:

Táto oblasť je vhodne prierezovo riešená, ale pôjde o finančne najnáročnejšiu časť celej stratégie. V tomto kontexte odporúčame doplniť do materiálu časť, ktorá by sa venovala financovaniu a najmä rozpočtovaniu nákladov na tieto aktivity. Mohlo by ísť o viazanie časti rozpočtu mesta, vytvorenie nadácie alebo spolupráca s tretím sektorom. Rovnako by bolo vhodné analyzovať možnosti financovania konkrétnych aktivít z Európskych fondov.

Ako konkrétne opatrenie by sme navrhovali zriadenie seniorskej linky pomoci. Táto linka by poskytovala informácie na návody na riešenie konkrétnych situácií starých ľudí a v prípade potreby by bola schopná organizovať konkrétnu pomoc, alebo upozorniť na bežiacie podporné programy. Táto linka by mohla byť jednotiacim momentom pre celý rad navrhovaných opatrení. Konkrétne zaradenie tohto opatrenia do materiálu ako aj jeho konkrétne znenie ponecháme na autoroch materiálu.

Opatrenia smerujúce k spomaleniu procesu starnutia populácie:

Ako je už vyššie uvedené starnutie populácie je nezvratným faktom a bude potrebné sa mu postupne prispôbovať, ale je nutné tento proces aj spomaľovať. Podobnú filozofiu sme tlmočili aj Ministerstvu práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako aj vláde Slovenskej republiky. Súhlasíme s názorom, že tento typ opatrení je na hrane materiálu s názvom „*Program aktívneho starnutia*“. Na druhej strane považuje za povinnosť upozorniť aj spracovateľov tohto materiálu. **Naše návrhy majú len odporúčací charakter a ako také ich prosím vnímajte.**

Spomaľovanie procesu starnutia populácie je možné riešiť dvomi základnými smermi:

- 1. Podpora natality, čo predstavuje vytváranie podmienok pre fungovanie viacpočetných rodín.**
- 2. Podpora imigrácie. Veľkou výhodou Bratislavy je pozitívne migračné saldo, ktoré každoročne privádza do hlavného mesta množstvo mladých ľudí, čo situáciu mierne zlepšuje.**

Vhodným kompromisom by možno bolo uvedené smery rozpracovať v samostatnom dokumente.

Záverom nám dovoľte pripomenúť ešte jeden fenomén, ktorý je podľa nášho názoru v podmienkach Bratislavy dosť zásadný. Určite výrazne viac ako v iných mestách. V minulosti boli postupne dokončované rôzne veľké aglomerácie v rôznych mestských častiach Bratislavy. Tieto aglomerácie boli osídľované vždy v jednom konkrétnom čase, čo spôsobuje „*starnutie sídlisk*“. Škôlky sa menia na kluby dôchodcov a podobne. Bolo by preto vhodné rozšíriť a sledovať demografickú štruktúru mestských častí (*strana 5 dokumentu*) na celý strom života a podľa aktuálnej situácie modifikovať realizované opatrenia po dohode so starostami mestských častí podľa ich aktuálnych potrieb. V každom prípade je predložený dokument viac ako pozitívnym príkladom pre ďalšie slovenské mestá.

V Bratislave 23. 05. 2014

Ing. Jozef Kollár v.r.
prezident KOZ SR

STANOVISKO KOZ SR

K DOKUMENTU „PROGRAM AKTÍVNEHO STARNUTIA HLAVNÉHO MESTA SR BRATISLAVY NA ROKY 2014 - 2020“

Dokument vychádza z „Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020“, schváleného vládou SR a ďalej tento dokument rozpracováva na konkrétne podmienky hlavného mesta SR Bratislavy. Ide o ucelený materiál, ktorý konkrétnymi krokmi definuje možnosti pre zlepšenie života seniorov v hlavnom meste. Proces starnutia populácie je nezvratným faktom, ktorému sa bude musieť prispôbiť celá Európa. Dôsledky tohto procesu nevieme zastaviť, ale len spomaliť a postupne sa im prispôbovať. Navrhované opatrenia môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín a podľa tohto ich aj hodnotiť:

Opatrenia smerujúce k dlhšiemu udržaniu starších ľudí na trhu práce:

Tieto opatrenia sú z pohľadu KOZ SR najpodstatnejšie. Hlavnú úlohu v tejto oblasti pochopiteľne realizuje štát a to nastavovaním parametrov dôchodkového systému. Na druhej strane je tu nezastupiteľné miesto samosprávy hlavného mesta, ktorá môže v rámci svojich aktivít garantovať nezanedbateľné množstvo pracovných príležitostí a to aj pre starších ľudí. Túto skutočnosť vystihuje materiál v definovaných cieľoch:

2.3.1 *Zvyšovať šancu seniorov v produktívnom veku zamestnať sa prostredníctvom zvyšovania ich vzdelania, informovanosti a podporou ich aktívneho prístupu k životu. Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k znižovaniu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.*

2.3.2 *Zvyšovať kvalitu a rozsah služieb pre seniorov prostredníctvom nástrojov, ktoré má v kompetencii samospráva a prispieť tak k znižovaniu miery nezamestnanosti seniorov v produktívnom veku.*

2.4.1 *Znižovať stav ohrozenia chudobou, napríklad aj formou komunitných aktivít.*

Uvedené ciele sú následne rozpracované v opatreniach 3.3.1. a 3.3.2. a ďalej konkretizované v Akčnom pláne, časť 4.2. Navrhované opatrenia správne akcentujú prípravu a aplikáciu zásad vekového manažmentu, bohužiaľ zostávajú v rovine propagácie. Nakoľko samotné opatrenie 3.3.1 v nadväznosti na už spomínaný vládny dokument konštatuje, že „*Pre verejnú správu budú mať tieto zásady normatívny charakter, pre súkromnú sféru budú odporúčané.*“, **bolo by vhodné rozpracovať uvedené myšlienky aj ďalej a zaviazat podniky s kapitálovou účasťou mesta rozpracovať a aplikovať zásady vekového manažmentu do praxe čo najskôr, respektíve v konkrétnom termíne.**

Navrhované opatrenie 4.2.3 považujeme za prínosný nápad, ktorého realizácia bude jednoznačným prínosom ako pre starších ľudí tak aj pre hlavné mesto. Ide o určitú formu inkluzívneho zamestnávania, ktorá s ohľadom na nízku mieru nezamestnanosti v Bratislave môže vygenerovať značné množstvo pracovných príležitostí pre starších obyvateľov

Bratislavy. Opatrenie môže riešiť v preddôchodkovú nezamestnanosť, ktoré je krajne negatívnym javom a môže dávať aj možnosť privyrobiť si ľuďom s nízkymi dôchodkami. (plnenie cieľa 2.4.1.)

Z pohľadu opatrení uvedených v akčnom pláne by sme odporúčali doplniť opatrenie 4.2.4. v približnom znení:

Pravidelne (raz ročne) vyhodnocovať prístup zamestnávateľov k aplikovaní zásad vekového manažmentu a oceňovať príklady dobrej praxe napríklad formou ceny primátora mesta.

Podstatou striebornej ekonomiky by malo byť aj využitie potenciálu „striebornej“ pracovnej sily v službách pre ich starších alebo zdravotne menej zdatných kolegov. Pri napĺňaní tejto zásady je možné postupovať na dobrovoľníckej báze formou komunitných akcií „*Seniori seniorom*“. Prípadne na poloprofesionálnej až profesionálnej báze, formou zamestnávania väčšieho množstva opatrovateliek a rozšírením dostupnosti týchto služieb. Tento postreh uvádzame zámerne až na konci tejto časti nakoľko presahuje do ďalšej oblasti.

Opatrenia smerujúce k vyššej kvalite života starších ľudí:

Táto oblasť je vhodne prierezovo riešená, ale pôjde o finančne najnáročnejšiu časť celej stratégie. **V tomto kontexte odporúčame doplniť do materiálu časť, ktorá by sa venovala financovaniu a najmä rozpočtovaniu nákladov na tieto aktivity. Mohlo by ísť o viazanie časti rozpočtu mesta, vytvorenie nadácie alebo spolupráca s tretím sektorom. Rovnako by bolo vhodné analyzovať možnosti financovania konkrétnych aktivít z Európskych fondov.**

Ako konkrétne opatrenie by sme navrhovali zriadenie seniorskej linky pomoci. Táto linka by poskytovala informácie na návody na riešenie konkrétnych situácií starých ľudí a v prípade potreby by bola schopná organizovať konkrétnu pomoc, alebo upozorniť na bežiacie podporné programy. Táto linka by mohla byť jednotiacim momentom pre celý rad navrhovaných opatrení. Konkrétne zaradenie tohto opatrenia do materiálu ako aj jeho konkrétne znenie ponecháme na autoroch materiálu.

Opatrenia smerujúce k spomaleniu procesu starnutia populácie:

Ako je už vyššie uvedené starnutie populácie je nezvratným faktom a bude potrebné sa mu postupne prispôbovať, ale je nutné tento proces aj spomaľovať. Podobnú filozofiu sme tlmočili aj Ministerstvu práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako aj vláde Slovenskej republiky. Súhlasíme s názorom, že tento typ opatrení je na hrane materiálu s názvom „*Program aktívneho starnutia*“. Na druhej strane považuje za povinnosť upozorniť aj spracovateľov tohto materiálu. **Naše návrhy majú len odporúčací charakter a ako také ich prosím vnímajte.**

Spomaľovanie procesu starnutia populácie je možné riešiť dvomi základnými smermi:

1. Podpora natality, čo predstavuje vytváranie podmienok pre fungovanie viacpočetných rodín.

2. Podpora imigrácie. Veľkou výhodou Bratislavy je pozitívne migračné saldo, ktoré každoročne privádza do hlavného mesta množstvo mladých ľudí, čo situáciu mierne zlepšuje.

Vhodným kompromisom by možno bolo uvedené smery rozpracovať v samostatnom dokumente.

Záverom nám dovoľte pripomenúť ešte jeden fenomén, ktorý je podľa nášho názoru v podmienkach Bratislavy dosť zásadný. Určite výrazne viac ako v iných mestách. V minulosti boli postupne dokončované rôzne veľké aglomerácie v rôznych mestských častiach Bratislavy. Tieto aglomerácie boli osídľované vždy v jednom konkrétnom čase, čo spôsobuje „starnutie sídlisk“. Škôlky sa menia na kluby dôchodcov a podobne. Bolo by preto vhodné rozšíriť a sledovať demografickú štruktúru mestských častí (*strana 5 dokumentu*) na celý strom života a podľa aktuálnej situácie modifikovať realizované opatrenia po dohode so starostami mestských častí podľa ich aktuálnych potrieb.

V každom prípade je predložený dokument viac ako pozitívnym príkladom pre ďalšie slovenské mestá.

V Bratislave 23. 05. 2014

Ing. Jozef Kollár v.r.
prezident KOZ SR

Výpis

Zápis zo zasadnutia Rady vlády SR pre práva seniorov a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie (ďalej len „rada vlády“) konaného dňa 19. mája 2014

Počet členov rady vlády: 36
Prítomní: 30
Ospravedlnení: 5
Neospravedlnení: 1
Hostia: 17

Prezenčná listina v prílohe.

Čas rokovania: od 10:00 hod. do 16:00 hod.

Miesto rokovania: Úrad vlády Slovenskej republiky, Námestie slobody 1, Bratislava
zasadacia miestnosť č. 004 a 008

➤ **Bod č. 5 Rôzne – Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020 informácia**

(podkladový materiál k bodu č. 5 bol prílohou pozvánky na zasadnutie)

Ján Richter, predseda rady vlády

- otvoril ďalší bod rokovania „Rôzne“ a následne odovzdal slovo pánovi Bohdanovi Telgárskemu, koordinátorovi Rady seniorov Hlavného mesta SR Bratislavy,

Bohdan Telgársky, koordinátor Rady seniorov Hlavného mesta SR Bratislavy

- poďakoval za možnosť predstaviť strategický dokument Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020, cieľom ktorého je nastaviť systematické kroky k zdravému a aktívnemu starnutiu obyvateľov hlavného mesta,
- v krátkosti zhrnul celý proces tvorby strategického dokumentu z pohľadu gestora,
- uviedol, že materiál je stále v procese pripomienkovania, nakoľko do mestského zastupiteľstva bude predložený v júni 2014,
- pripomienky je možné naďalej zasielať na email adresy: senior@bratislava.sk; telgarsky@bratislava.sk;

Igor Fabián, Jednota dôchodcov na Slovensku

- konštatoval, že Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020 môže byť inšpiráciou pre všetky veľké mestá na Slovensku a opatrenia, ktoré sú v programe zadefinované, môžu byť školou aj pre ostatné mestá,
- ubezpečil, že v Jednote dôchodcov na Slovensku sa budú snažiť o distribúciu dokumentu,

Ján Richter, predseda rady vlády

- informoval o zrealizovanom stretnutí s predstaviteľmi Združenia miest a obcí Slovenska, ktorého záver bolo odporúčanie predstaviteľom miest a obcí aktívne sa zaoberať seniorskou problematikou,
- poďakoval pánovi Bohdanovi Telgárskemu a ocenil prezentovaný príspevok,

Radovan Gumulák, Slovenská katolícka charita

- požiadal o zaradenie informácie o stave prípravy operačného programu fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby – tzv. potravinová pomoc pre roky 2014 – 2020 na nasledujúce zasadnutie rady, nakoľko jednou z cieľových skupín uvedeného operačného programu sú aj seniori,

Ján Richter, predseda rady vlády

- vyslovil súhlas so zaradením informácie na nasledujúce zasadnutie rady,
- následne ukončil bod č. 5 Rôzne

Záver: Rada vlády

- ✓ *vzala na vedomie informáciu o dokumente Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020,*
- ✓ *súhlasí so zaradením informácie o stave prípravy operačného programu fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby – tzv. potravinová pomoc pre roky 2014 – 2020 na nasledujúce októbrové zasadnutie*

Ref: Uznesenie č. 24, schválené dňa 19. mája 2014

**Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok
Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy**

Výpis zo zápisnice z rokovania komisie zo dňa 14.05.2014

K bodu 3

Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020

Uznesenie:

Komisia kultúry a ochrany historických pamiatok MsZ odporúča Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020 schváliť.

Hlasovanie:

Prítomní: 6 Za: 5 Proti: 0 Zdržal sa: 1

Mgr. Sven Šovčík.
podpredseda komisie

Zápisnica zo zasadnutia Komisie územného a strategického plánovania, životného prostredia a výstavby MsZ konaného dňa 12. 5. 2014

K bodu 3:

Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 - 2020

Materiál prezentovali poradca primátora Ing. Feik a koordinátor Rady seniorov Ing. Telgársky.

Uznesenie:

Komisia územného a strategického plánovania, životného prostredia a výstavby po prerokovaní a diskusii odporúča MsZ schváliť Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020 s pripomienkami.

Hlasovanie:

prítomní: 11, za: 10, proti: 0, zdržal sa: 1.

Uznesenie bolo prijaté.

Michal Muránsky, v. r.
predseda komisie

Vyhotovila:

Eva Rifliková, tajomníčka komisie

V Bratislave, dňa 13. 5. 2014

Výpis
zo záznamu z rokovania Komisie dopravy a informačných systémov MsZ
zo dňa 14.05.2014

K bodu 2

Program aktívneho starnutia hl. mesta SR Bratislavy na roky 2014 – 2020.

Uznesenie:

Komisia dopravy a informačných systémov MsZ po prerokovaní

berie na vedomie

predložený materiál „Program aktívneho starnutia hl. mesta SR Bratislavy na roky 2014 - 2020“.

Hlasovanie: prítomní: 5 za: 5 proti: 0 zdržal sa: 0 nehlasoval: 0

Uznesenie bolo odsúhlasené.

Mgr. Bc. Jozef Uhler, v.r.
predseda komisie

Za správnosť: Ing. Peter Strnád
tajomník komisie

V Bratislave 14. 05. 2014

KOMISIA SOCIÁLNYCH VECÍ, ZDRAVOTNÍCTVA A ROZVOJA BÝVANIA
Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy

Výpis
zo zasadnutia Komisie sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania MsZ
zo dňa 13. 05. 2014

K bodu 1:

Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy prerokovala materiál „Program aktívneho starnutia hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2014-2020“, ktorý predložil Milan Ftáčnik, primátor.

Uznesenie:

Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy odporúča stiahnuť materiál z rokovania májového zastupiteľstva a po zapracovaní pripomienok všetkých komisií Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a vecne príslušných oddelení Magistrátu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy dať opätovne na rokovanie Komisie sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.

Pripomienky Komisie sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy:

- vyčíslieť finančné dopady,
- uviesť zdroje (literatúru, zákony a podobne)
- uviesť zodpovedných za plnenie konkrétnych oblastí
- uviesť spätnú väzbu od v materiály uvedených organizácií (súkromný sektor, štátne orgány a organizácie a podobne).

Hlasovanie:

prítomní: 7 za: 7 proti: 0 zdržali sa: 0

Anna Dyttertová, v. r.
predsedníčka komisie

